

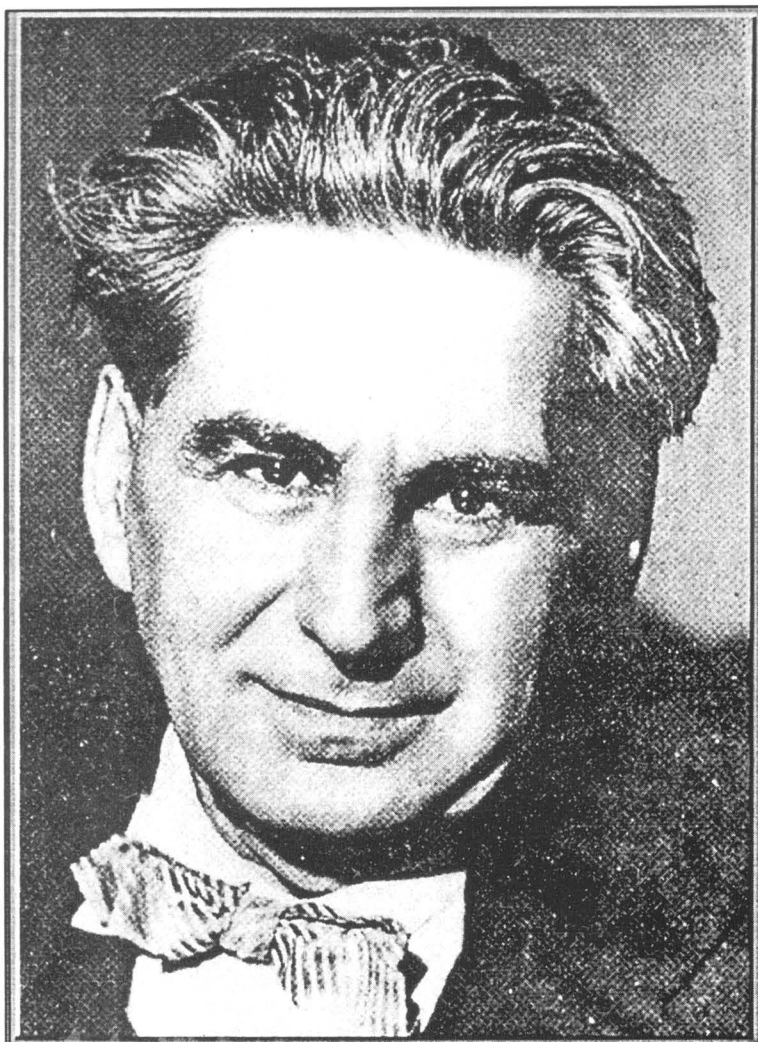
Biblioteca Bucureștilor

6
Iunie
1999

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

CENTENAR

G. CĂLINESCU

1899 – 1965

*“Mai tare decât bronzul am ridicat cetate,
Mai naltă decât Babel cea din antichitate,
Furtuna care smulge chiar cedrii din pământ
Și ploaia nu vor sparge acest așezământ...
Nu voi pieri cu totul; prin ce-am scris și-am cântat
Îmi va rămâne chipul într-un bazalt sculptat,
Și vestea despre mine atât o să se-ntindă
Cât din Pekin sau Londra va dăinui o grindă”.*

Sumar

Bucureștii de altădată

- Paul Cernovodeanu* – Călători străini din primele două decenii ale veacului al XIX-lea:
 Minas Bijiskianț 2
 Alți observatori ai lui Napoleon I la București: Tancoigne 2
 Generalul Mihail Kutuzov 3
Ana Maria Orășanu – Vechi zidiri bucureștene: Teatrul Național 4

Centenar G. Călinescu

- Alexandru Balaci* – Umanistul modern 6
Dumitru Micu – Călinescu, neuitatul 7
Romulus Vulpescu – G. Călinescu 9
G. Călinescu – Lauda zăpezii 10

Editura "Biblioteca Bucureștilor" la Târgul Internațional de Carte - București 1999..... 11-20

- Mariana Jaklovszky* – Pușkin – emigrantul.....21

Istoria cărții

- Dorana Cioran* – Dovezi ale continuității românilor în spațiul ponto-danubian în documente cartografice vechi din Fondul "Teleki-Bolyai" al Bibliotecii Județene Mureș.....24

Autografe contemporane

- Mircea Cărtărescu* – "...Escu" 26

Itinerar francofon

- Teofil Bălaj* – Salvador Dali fără leopard (II) 29

Meridian biblioteconomic

- Elisabeta Benyi* – Simpozionul Național "Carte-Cultură-Cunoaștere" 30
Carmen Venin – Mesajul scris – modalitate de dezvoltare a personalității copilului ...31

Agenda culturală

- Irina Bălan* – Lansare de carte 35
Jenel Marin – Expoziția "Un Ocean de Culturi – Scriitori de Limbă Românească" 36
 Calendarul evenimentelor culturale - iunie 1999 37

Bucureștii de altădată

Călători străini din primele două decenii ale veacului al XIX-lea

Acad. Paul CERNOVODEANU

Minas Bijiskianț

Din anul 1808 mai există o descriere a Bucureștilor datorată preotului mechtarist armean Minas Bijiskianț, ce a călătorit prin Polonia și alte țări locuite de compatrioții săi, culegând date asupra lor. Despre capitala Țării Românești el scrie: “[București] este vestita capitală a Valahiei sau Ulahului, la margine de hotar cu țara Nemților și renumit loc de negoț, unde își are reședința domnitorul sau Beyul în numele imperiului otoman, având o putere absolută și un palat mareț care se numește Curte.

Orașul are 50.000 de locuitori și este împărțit în 67 de mahalale. Casele fiecare au o curte și cele mai multe sunt din lemn, deoarece piatra este rară iar străzile sunt podite cu bârne din cauza noroiului. Prin oraș trece râul Dâmbovița, din care se scoate aur amestecat cu nisip, ce alcătuiește venitul Doamnei. Mereu am auzit din gura poporului un astfel de vers: «Dâmbovița apă dulce/Cine o bea nu se mai duce!...» N-am văzut aici cișmele, deoarece întreg orașul bea din râu care are apă bună (sic!). Valahii au multe biserici și mănăstiri minunate, în cea mai mare parte din piatră. După unii, în hotarele orașului sunt aproape 400. E frumoasă biserica și mănăstirea latinilor, unde am fost găzduit și care s-a construit în zilele noastre sub conducerea harnicului părinte Ambrosius Babichian din Trebizonda.

Altădată armenii erau mulți aici și au clădit biserici, din care două există și până astăzi, una fiind mică iar cealaltă frumoasă și clădită mareț, din piatră, purtând hramul Sf. Arhangheli. Are două cupole și multe odăjdii și obiecte sfinte. Sunt [aici] 120 case ale armenilor, dintre care unii sunt negustori, iar alții meseriași”.

Bijiskianț nu aduce informații inedite asupra Bucureștilor, luându-și informațiile de la alți călători dinaintea sa și mai ales din scrierea compatriotului său Hugas Ingigian, petrecător prin oraș între 1780-1785; știrile pe care le dă sunt mărunte, unele chiar greșite (numărul exagerat al bisericilor); singura notă mai plină de interes este cea care se referă la comunitatea armeană din oraș, alcătuită mai ales din meseriași și negustori și la existența a două biserici armenesti la București.

Alți observatori ai lui Napoleon I la București: Tancoigne

In urma tratatului de la Tilsit (1807), Napoleon încheiase o alianță nesinceră cu țarul Alexandru I, care l-a făcut să câștige timp pentru pregătirea campaniei sale împotriva Rusiei. Deși încurcat în sângerosul război spaniol, ambițiosul cuceritor nu-și abătu o clipă atenția de la situația din Europa Răsăriteană. Emisarii, curierii și observatorii săi diplomatici au cutreierat Turcia, Balcanii, Țările Române și Polonia pentru a-i obține informațiile politico-economice necesare, încercând de asemenea să pătrundă intențiile Rusiei.

În afară de căpitanul Aubert, de care am amintit, împăratul trimise în țările noastre și pe ambasadorul său de la Constantinopol, generalul Sébastiani, pentru a purta tratative cu autoritățile ruse. În drum spre Moldova diplomatul francez a trecut și prin București între 22 și 25 aprilie 1808, având întâlniri cu personalitățile de seamă și fiind găzduit în casele boierului Nenciulescu. Un alt diplomat, Mériage, fost consul la Vidin, a trecut prin București între 12 și 19 martie 1809, fiind primit cu bunăvoință de generalul Miloradovici și de consulul Lamarre.

Din aceeași serie de observatori francezi a făcut parte și cancelarul consulatului din Candia (Creta), Tancoigne, care a lăsat și o descriere a Bucureștilor. Atașat pe lângă misiunea generalului Gardane, trimisul lui Napoleon în Persia, Tancoigne se întorcea după o lungă călătorie făcută în Orient, prin Constantinopol. El străbătu cu multă greutate liniile turcești la Vidin și a trecut Dunărea pe la Calafat, unde a prânzit la un ofițer rus.

Călătorul a făcut apoi un ocol pe la Craiova și în urmă sosi la 18 septembrie 1809 în Capitală. Iată ce a scris el despre București:

“Acest oraș, capitala Țării Românești, este foarte întins, e clădit pe un teren mlăștinos ce trebuie să facă foarte nesănătoasă locuirea pe aici, din cauza bălților care răspândesc un miros respingător în timpul verii. Cele mai multe case sunt din lemn, iar străzile, în loc să fie pavate, sunt podite cu bârne groase pătrate care le acoperă pe întreaga lățime. Folosirea trăsurilor este foarte răspândită; cel mai mic boiernaș și chiar negustorii nu ies decât în rădvan sau în caleașcă, iar de când cu șederea rușilor în oraș, militarii lor au contribuit și dânsii la acest lux ce a ajuns nelipsit. Bucureștii, ca și celelalte orașe pe care le-am văzut în Țara Românească, au un număr foarte mare de mănăstiri și biserici, dar ar fi cam greu să le faci socoteala. Orice boier sau orășean mai înstărit ține să fie pomenit ca ctitor al unor asemenea locașuri. Nu se aud din toate părțile decât dangăt de clopote și toacă...”

El a plecat la 23 septembrie spre Iași luând calea Moldovei și Poloniei către Viena, cucerită pe atunci de trupele lui Napoleon după bătălia de la Wagram.

Generalul Mihail Kutuzov

Numirea încercatului general Mihail Ilarionovici Kutuzov, vrednic urmaș al viteazului Suvorov în fruntea armatelor ruse la 1810, a deschis o nouă etapă în războiul împotriva turcilor. După moartea lui Michelson, prohodit de mitropolit și de norod la București, se perindaseră la comandamentul suprem al armatei ruse câțiva generali mai puțin înzestrați, ca Alexander Alexandrovici Prozorovski (1732-1809) sau Nicolai Mihailovici Kamenski (1778-1811), adepți ai unei strategii defensive, cu excepția renumitului Piotr Ivanovici Bagration (1765-1812) care concepuse operațiuni militare mai active. Venirea cunoscutului Kutuzov în țările noastre pentru a prelua conducerea armatei ruse a fost primită cu mult entuziasm și de poporul român care l-a primit la Iași și București cu o bucurie de nedescris. Bătrânul comandant nu se afla la prima sa călătorie pe la noi; el luase parte și la războiul de la 1787-1792 și a fost conducătorul ambasadei din 1793, ce fusese trimisă la Constantinopol și trecuse prin Moldova și Țara Românească.

Kutuzov scrie din București la 10 aprilie 1810 fiicelor sale:

“Iată-mă la București în mijlocul Valahilor. Am foarte multe treburi, dar vreau să spun ce este Bucureștiul; este un oraș atât de mare, încât întrece toate orașele rusești, afară de capitale. Peste tot mulțimi pline de viață, câteva doamne cu obiceiuri și cultură de salon, și încă multe altele”.

Într-o altă scrisoare, nedată, Kutuzov înștiința pe fiicele sale că adusese o trupă de pantomimă italiană în oraș, unde se deschisese și un teatru polonez, ca mărturie ale începutului de europenizare a Bucureștilor.

Biserica Bucur

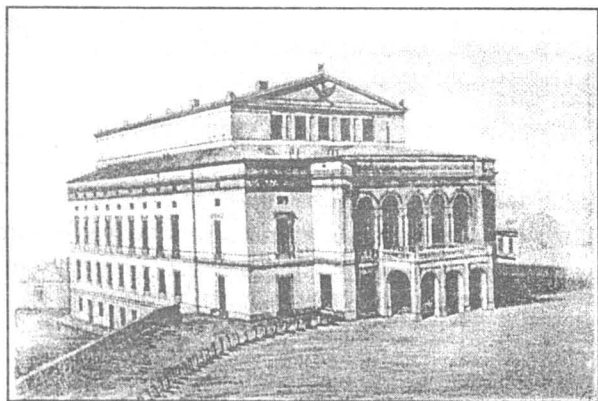
Vechi zidiri bucureștene: Teatrul Național

Ana Maria ORĂȘANU

“Miercuri, în 31 ale trecutei luni (decembrie), la 8 ceasuri seara s-a urmat deschiderea solemnă a noului teatru. Cu două zile înainte, lumea alerga la casieria teatrului grăbindu-se fiecare a se căpătui cu un bilet de intrare”.

(“Vestitorul românesc”, 1853, p.6)

Este memorabilă în istoria orașului acea seară de 31 dec. 1853, când “Teatrul cel Mare” și-a ridicat cortina pentru prima oară, în fața unei asistențe numeroase și diverse, descrisă savuros în publicistica vremii ca “o frumoasă adunătură, în care erau reprezentate toate forțele și toate grațiile, de la dama de rang înalt scânteind de brilante, până la modesta burgheză cu bonetă de tulpan alb, (de la) fracurile moderne, (la) câte un colț de giubea, sau o poală de anteriu”. Spectacolul inaugural dat în folosul săracilor s-a desfășurat în prezența Domnitorului Știrbey, a diplomaților străini și a marilor dregători. El purta coloratura locului, căci programul se deschidea cu Uvertura la “Claca Românească” de Eduard Wachmann, cuprinzând o duioasă doină interpretată la flaut.

Teatrul Național după un desen din 1860

Era un moment istoric remarcabil, o izbândă culturală și arhitectonică. Eforturile Societății Filarmonice, ce militase de la înființarea sa, în 1833, pentru crearea unui teatru național erau încununuate de reușită. Noul edificiu înălțat pe Podul Mogoșoaiei devenea o mândrie a românilor, fiind considerat al treilea ca mărime și dotare din Europa acelor timpuri.

Imaginea sa este fidel oglindită în descrierile

contemporanilor: “Monumentul este clădit într-un stil nobil și într-adevăr artistic: proporțiile îi sunt potrivite și distinsa-i simplitate este impozantă. Dacă privirea generală pare din afară ceva cam serioasă, ea surprinde în mod plăcut intrarea în sală. Eleganța, strălucirea luminii, veselia ce răsare din toate părțile frumoasei săli par a înteți veselia și plăcerea, și sunt o dovadă nu numai de competență și dragoste pentru frumos a arhitectului, ci și a comitetului numit de guvern cu supravegherea construcției. În ce privește acustica, iarăși, teatrul pare atât de bine chibzuit, încât ori din ce parte a sălii se aude în mod admirabil, atât vorbirea, cât și cântecul de pe scenă. (...) Teatrul cel nou din București este fără îndoială unul dintre cele mai frumoase teatre din Europa și o podoabă a Capitalei. Are un parter de 338 de staluri, împărțite în două categorii, trei rânduri de loji frumoase decorate și deasupra o largă și încăpătoare galerie. Decorațiunile sunt opera lui Mühlödörfer și au fost făcute împreună cu mașinăriile scenei, toate la Mannheim, iar arhitectul monumentului este domnul Heft din Viena, care și-a ilustrat cu onoare debutul său în acest gen de construcție”. (“Bukarester Deutsche Zeitung” din 5/17 ian. 1853). În primii doi ani, teatrul a fost luminat cu lumânări de se, apoi cu gaz lampant și ulterior, odată cu progresele tehnice, cu curent electric.

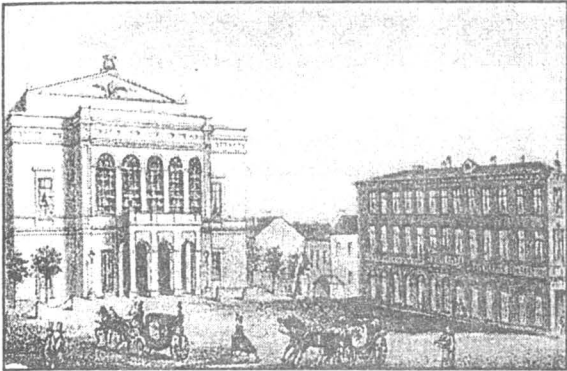
Amplasamentul fusese stabilit în anul 1843 de către Comisia anume instituită de Bibescu-Vodă. Pe atunci era un loc inform, cu apă bălțită, aflat într-o zonă periferică orașului. Când Brâncoveanu croise Podul Mogoșoaiei, la sfârșitul secolului al XVII-lea, acolo se ridicau casele lui Herea Brezoianu. În secolul următor, pe același loc s-a construit hanul Filaret, demolat în jurul anilor 1830.

Construirea teatrului și animația pe care a adus-o cu sine au contribuit substanțial la

transformarea zonei într-un ambient modern și monden, legat de multe evenimente importante ale istoriei locale.

Să reamintim, de pildă, că pe acolo trecea în februarie 1859 alaiul care-l însoțea pe Alex. I. Cuza. Piațeta Teatrului era împodobită cu piramide din brazi și candelor colorate, iar în balcon se montase un portret imens al domnitorului înconjurat de reprezentările alegorice ale Justiției, Abundenței și Gloriei.

Teatrul Național pe la 1866
(litografie de J. R. Huber)

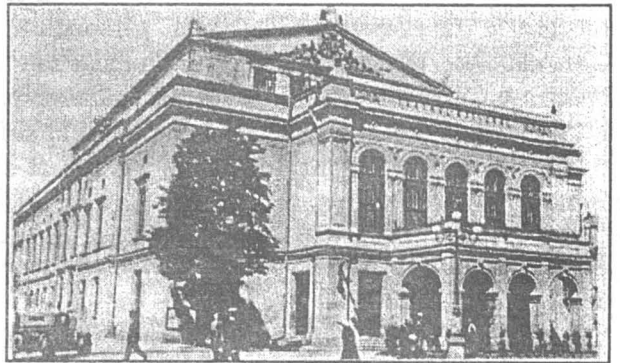
Acolo s-a desfășurat pe data de 24 ian. 1863 o sărbătoare de neuitat a Unirii Principatelor Române. Pe scenă erau instalate busturile lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, iar între ele, cel al lui Alex. I. Cuza, înconjurat de ghirlande cu flori și piramide de arme. Cei 3000 de spectatori au aclamat prezența domnitorului și toți împreună au intonat "Hora Unirii" și s-au prins în lanțul vechiului dans popular...

Scena teatrului, numit din 1877 "Teatrul Național", a fost însuflețită de-a lungul timpului de harul celor ce au alcătuit galeria de aur a artei dramatice românești, începând cu Caragiale, Millo, Pascally. Tumultuoasa sa viață artistică a fost curmată de bombardamentele celui de-al doilea război mondial. Clădirea a fost atunci avariata, dar nu distrusă. Pripit, teatrul a fost demolat spre a nu afecta oportunitatea unui alt edificiu cultural – Opera Română, construită în anul 1953.

Între timp Calea Victoriei devenise alta. Era un peisaj urban elegant, cu clădiri dispuse în fronturi continui și fațade bogat decorate. Locul

liber, pe care altădată se afla Teatrul Național, părea păstrat cu sacralitate pentru o eventuală, posibilă reconstituire, motivată de intenție reparatorie și fundamentată pe solida bază documentată existentă. Iubitorii vechilor București încă mai sperau că va veni și vremea protejării tradițiilor, și a salvării trecutului cultural al Capitalei.

De curând s-au spulberat aceste speranțe. Paradoxal, chiar sub ministeriatul unui om de teatru, Ministerul Culturii și Comisia Națională a Monumentelor Istorice au admis ridicarea pe acel amplasament a unei construcții noi de tipul "zgârâie-nori", din familia estetică a celei care tulbură un alt segment al Căii Victoriei, aflat în vecinătatea Palatului CEC.

Teatrul Național în perioada interbelică

Așadar, șantierul început recent șterge definitiv amintirea urbană a fostului Teatru Național, păstrat doar în sufletele multor bucureșteni, în arhive și în biblioteci.

De aceea, privim cu justificată invidie către Iași, Cluj-Napoca, Arad și chiar Oravița, orașe în care venerabile edificii amintesc contemporanilor de începuturile teatrului românesc...

Bibliografie selectivă: din Colecția de Memorie locală "N. Iorga":

- Greceanu Olga, *Bucureștii* (Manualul Călătorului), 1929.
- Potra George, *Din Bucureștii de altădată*, 1991.

CENTENAR G. CĂLINESCU

Umanistul modern

Alexandru BALACI

Noi nu-l putem considera, la împlinirea unui număr rotund de ani de la naștere, pe George Călinescu trecut în evanescența lumii umbrelor. Chiar după moarte, el a rămas un spirit al luminii, veghind asupra tuturor amintirilor noastre, în efervescenta viei sale personalități. Aceia care l-au văzut și l-au ascultat la lecții sau la conferințe, fascinați de fluxul scăpărător al elocvenței sale unice, aceia care l-au cunoscut și îl cunosc din scrisul în care totdeauna a încercat să răsfrângă umanismul concepției sale despre lume și viață, despre nemurirea artei, nu au putut să nu-l iubească definitiv. La rândul lui, a fost apt și de dragoste nemărginită dar și de ură.

Desen de Ștefan Dimitrescu

A urât totdeauna forțele oarbe ale fascismului, a urât dogmatismul strivitor al inteligenței, instrumentalizarea, predicile formal retorice; a iubit pasionat creațiile geniului poporului din care făcea parte integrantă, căutând

să le poarte în atenția universală. De la primul la ultimul cuvânt scris, opera lui Călinescu este pătrunsă de profunda vibrație a celui care a creat-o. A fost totdeauna un participant, un pasionat, violent uneori, în apărarea dreptelor sale idei. I-a urât, ca și Dante Alighieri, cu intensitate, pe neutrali, pe aceia care sunt indiferenți în fața imensului spectacol al vieții. A fost de o sinceritate deplină chiar atunci când o asemenea atitudine era echivalentă cu primejdia opțiunii. Și-a susținut, fără reticență, opiniile, detestând starea oscilatorie, pendularea care, pentru el, ar fi fost egală cu abdicarea de la propria existență. Întreaga sa viață și operă s-au înrădăcinat și au dat flori rare sub cerurile care s-au boltit asupra nașterii sale, întreaga sa energie creatoare, facultatea unică a scrisului său, freamătă veșnic viu, în paginile încărcate de frumusețe și a căror finalitate umanistă nu va dispărea niciodată din conștiința spiritualității românești.

L-am cunoscut în diferitele ipostaze ale efervescentei sale personalități, de la poet la romancier, istoric și critic, moralist, rămânând pentru mine, pentru totdeauna reprezentativ ca unul dintre cei mai vii germeni ai mișcării culturale românești, înțeleasă ca o expresie plenară a capacității creatoare, ca o valorificare a disponibilității de a privi și de a prețui frumusețea și adevărul lumii.

În toate exegezele sale, George Călinescu a încercat să integreze valorilor tradiționale ale milenarei culturi românești, cuceririle estetice ale spiritualității contemporane.

El este continuatorul demn al celor mai înalte tradiții renaștentiste, umanistul modern de la a cărui naștere se împlinesc o sută de ani, aniversare-sărbătoare pentru toți care cred în evoluția spirituală a condiției umane.

Călinescu, neuitatul

Dumitru MICU

M-am întrebat, adesea: prin ce era G. Călinescu, în viață, prin ce este, în operă, atât de fascinant? Răspund: prin neacceptarea banalității. Fă un singur pas în afara mediocrității și vei fi mântuit! zicea Ignațiu de Loyola. Călinescu salva de banalitate totul. Sub privirea lui, comunicată fie oral fie scriptic, totul devenea (devine) interesant. Blaga vede în poet un “mântuitor al cuvintelor”. Călinescu “mântuie” de banal și realitatea însăși. Verbul său își transfigurează referenții, curățându-i de orice zgură, spulberând din ei orice platitudine.

În scris, ori despre ce ar vorbi, G. Călinescu abordează întotdeauna obiectul discursului dintr-un punct de vedere propriu, dintr-o perspectivă imprezibilă. Luând un exemplu dintre cele mai la îndemână, cine, parcurgând începutul *Istoriei călinesciene*, nu a reținut plasticitatea subtilității cu care autorul stabilește specificul fiecărei surse a componentelor vocabularului limbii române? În loc de a întocmi, pur și simplu, liste de termeni, semnalând, cu gravitatea savantului, prefixele și sufixele, el caracterizează psihologic și social, cu exemplificări savuroase, expresivitatea funcțională a tuturor categoriilor de cuvinte, atribuind celor de origine latină “o demnitate abstractă”, slavonismelor: “sunete gângăvite, gâfăite, sumbre, de un grotesc trist adeseori”, “culoare grea”, observând că turcismele exprimă “noțiuni de interior oriental, de bazar”, și așa mai departe, spre

a conchide că “*dorul* autohton e o stare de nostalgie senină, *cheful* oriental e o exaltare monotonă, stătătoare, *jalea* slavă e depresivă și dureroasă, *aleanul* unguresc e exuberant, chinuitor”, că tot ungurescul *gând* este “ascuns”, “reprezentând o meditație prelungă”, spre deosebire de limpedele *cuget* latin. Așa procedează constant Călinescu. Nici o formulare nu eșuează în locul comun, indiferent că e vorba de o judecată critică, un enunț narativ, o efuzie lirică. Comentând scrieri pe care le găsește mediocre, Călinescu stârnește, totuși, interesul cititorului pentru ele – paradoxal – tocmai prin cruzimea cu care le sfărtecă, sau prin maliția strecurată în caracterizări. Imprecațiile din cutare poezie a lui Vlahuță (“care ar fi dat prilejul unei expresii înverșunate”) “sunt de o prozaică bună cuviință”. În întreaga operă a epigonului eminescian, “platitudinea e lată, fără nici un ochi în care să te poți scufunda”. În poezia “clasică” a lui Duiliu Zamfirescu e “o fericire silită și un echilibru obținut prin contorsiuni”. Modul cel mai frecvent, și foarte elegant, de situare valorică a scriitorilor este compararea lor, sau a vreunei opere, cu modele de prestigiu universal. Pentru a-și realiza *Tragodia* la nivelul aspirațiilor, lui Beldiman “i-ar fi trebuit concursul lui Heraclit și al lui Young”. Lui Alecsandri, în *Legende*, îi lipsește “elementul orchestral”, poetul nostru nu are, ca Hugo, “geniul de a da fiecărui individ o poreclă metaforică de neuitat și de a desfășura numele ca niște stranii fanfare”. Format ca poet și prin Carducci, Duiliu Zamfirescu e “departe de sălbăcia etruscă” a autorului de “odi barbare”, și “*Boul* lui (...) e pitic pe lângă solemnul *bove* carduccian”. Pentru desființarea unei producțiuni literare, Călinescu recurge, uneori, cu cea mai sigură eficacitate, la citat. Curios este că, reducând acea compunere la ridicul, verdictul nimicitor o face, totuși, celebră invers, fixând-o pe veci în memoria cititorului. Un exemplu edificator avem tot în capitolul *Duiliu Zamfirescu*. Spre a demonstra că lucrările semnate de scriitor în “*Literatorul*” sunt simple “prostii”, criticul rezumă o istorisire versificată în care un sergent major, pătat de iubită cu iahnie pe uniformă, reacționează violent, și își validează

reconstituirea scenei prin reproducerea momentului esențial:

Și cârpindu-i două palme, cu îngrozitoru-i ton:
"Scroafo-i zise, cască ochii; să mă umpli pe galon?"

Imortalizați, într-un fel, sunt unii autori chiar și prin anularea totală. Declarându-l pe Anghel Demetriescu "cretin" sau scriind despre Sanda Movilă doar atât: "Desfigurații, roman de (...) fără valoare. Asemeni versurile", criticul inclement incită, tocmai prin aceasta, dorința cititorului de a se edifica prin lectură personală asupra execuțiilor, și, în orice caz, asemenea sentințe rămân memorabile.

În proza de ficțiune, Călinescu pornește de la modele, se vrea "clasic", adică un scriitor a cărui "plăcere" este "de a nu întâlni niciodată ineditul", de a nu face, în creație, decât să exemplifice "o schemă universală". Clasicul doar reformulează, pornind de la modele. Dar, "reformulând", G. Călinescu devine mai original decât mulți dintre romancierii care inventează totul. Modelul său, în *Enigma Otiliei*, e Balzac, dar câtă noutate, în roman, față de tot ce intră în componența *Comediei umane*! "Metoda" zugrăvirii este balzaciană, constând esențial în crearea de tipuri și

descrierea mediului. Avem tipul avarului, al fetei bătrâne, al demagogului și altele. Sub ce înfățișare? Călinescu, asemenea lui Caragiale, "simte enorm și vede monstruos". El nu gigantizează în spirit romantic, nu face din Costache Giurgiuveanu un căpcăun, ca Delavrancea din Hagi Tudose, dar pune în lumină avariția personajului prin aceea că îi atribuie și iubire paternă (combină, s-ar putea spune, pe Père Grandet cu Père Goriot), o iubire care nu poate însă atenua patima banului. În general, prozatorul însolitează situațiile, comportamentele, fără a ieși din realism. Aduce, dimpotrivă, când vrea, orice caractere ale altor orientări în marginile realismului clasic. Procedul este exagerarea până la teratologie, plauzibilă, totuși. Aglae Tulea e tipul babei. Dar nu e o babă oarecare, ci "baba absolută". Fiica ei Aurica: fata bătrână înrăită, perversă. Titi: copilul răsfățat, dar și imbecil. Stănică Rațiu personifică mediocritatea într-un fel ce realizează perfecțiunea mediocrității. Nou Mitică, fără trăsături de lichea simpatică, proprii personajului caragialian, Stănică torăie locuri comune cu o incontinență diareică, și, găsindu-și perechea adecvată în placida Olimpia, o adevărată femeie-vacă, își atinge prin însoțirea cu ea scopul vieții, acela de a se căpătui. Modul creativ din *Enigma Otiliei* e prefigurată în *Cartea nunții*, unde vetustatea e încadrată în sfera umanului de șapte babe, iar ideea de sterilitate, inerentă ei, este simbolizată de un moșneag virgin, Silvestru Capitanovici. Pictura de mediu, balzaciană în punctul de pornire, integrează realismului, în primul roman călinescian, chiar fantasticul. Înapoiat de la studii, Jim Marinescu vine într-o casă cu mobilă putrezită, cu "piese alimentare" mineralizate ("brânzeturi desicate, de tăria cremenei, fripturi osificate, cozonaci pietrificați asemeni pâinii milenare aflate într-o piramidă, borcane cu miere prefăcută în ciment"), cu hăinărie carbonizată, ale cărei țesături s-au identificat într-atâta cu fluturii ce le acoperă încât privitorul se poate aștepta ca, la deschiderea dulapului, "tot conținutul (...) să zboare afară într-un zbor de molii argintii". Pare mâncat de molii "până și valsul din ceas". Exemple de insolitare se pot spicui deschizând la întâmplare oricare dintre romanele lui Călinescu, orice nuvelă a lui, orice piesă de teatru, orice monografie, orice eseu, orice articol. S-ar putea întocmi volume întregi cu formulări călinesciene de neuitat, nu doar scrise, ci și rostite doar. În periodice au și apărut, de altfel, "inedite orale".

Oricine l-a văzut și auzit pe G. Călinescu, fie

și o singură dată, nu-l poate uita. Asemenea lui Iorga, el avea un ce distinctiv în tot ce îi aparținea, de la conținutul oricărei spuse și felul de a formula la mimică și gesticulație. E suficient, spre a ne edifica în acest sens, să citim relatări despre scriitor ale oricui l-a cunoscut, într-o măsură sau alta, de la soție la auditorul anonim al unei conferințe. "Cine a avut norocul să-l asculte pe Caragiale vorbind un sfert de ceas oriunde (...) – scrie Goga – n-are să uite niciodată cea mai strălucitoare iconă a inteligenței omenești din câte a întâlnit". Caracterizarea se aplică, fără îndoială, întru totul și lui G. Călinescu.

Ilustrații de Corneliu Baba la romanul *Bietul Ioanide*

G. Călinescu

Romulus VULPESCU

"Trăiește pe pământ, în cetatea ta, cu oamenii vremii tale, acesta e singurul chip ca mâine să fii al tuturor cetăților".

(G. Călinescu, *Misiunea scriitorului*, 26 ianuarie 1962)

- G**randios și prozodic, alert și suav, coral și domestic, focos și amabil, glacial și năprasnic, proteic și sumbru, numenal și simfonic – monadă fiind – s-ar cuveni gloriei omului un paian cum numai Citharedului în Elada.
- C**ategoria lui – în ordine omenească – descinde din înțelepciunea fabuloasă, născătoare de unici și exemplari într-o ierarhie de valori clasice, bîntuită de filfîirea neliniștii romantice a investigației, confirmată de fulgerarea lucidă a cunoașterii.
- A**duce atîta juventute în aerul țării mele, încît olimpicii sunt încercați de teribila bănuială că Fîntîna Juvenței a secat în mit, ca să fișnească vivace în realitatea României.
- L**audă lucrurile – cu verbul viguros al muncitorului care-i este tovarăș, sfătuitoar și pildă – și le cuprinde în ritmul muncilor și al zilelor lui consacrate poporului care-i încarcă rădăcinile cu sevă ca să culeagă roadele iubirii de țară și de oamenii pentru care înfloreste și leagă și murmură poeme între frunzele mature.
- I**ntră în viitor dimpreună cu România, purtător al unui trecut de glorie, *primus inter pares* într-un prezent voltaic al cărui unul dintre arhitecții-artiști este, tăind esplanade, sădind colonne, înmărmurind stătui, plănuind acadēmii.
- N**umai el îmi evocă bărbații iluștri ai culturii mele: pateticul "amant al patriei", Bălcescu, vulcanicul vates, Heliade, elevatul european, Cantemir, demiurgul cosmogoniilor, Eminescu, magnificul magistrul, Maiorescu, picantul fin al Pepei, Pann, și sfătosul sempitern, Creangă, și principele prozei, Caragiale... - întregul contingent al ctitorilor care i-au stat exemplu statornic și cărora li-i seamăn întru noblețea cugetării și dăruirea fapte.
- E**ram într-o aulă de curs, în care a pătruns purtînd în mîna dreaptă un trandafir roșu – "la rosa cabal" – desăvîrșirea concentrică a petalelor conservînd esențele și concentrînd simbolul, și m-am îmbătat de spirit, urmărindu-l în inspecția picarescă a Cîmpiilor Elizee.
- S**ă ne bucurăm, așadar, intonînd studentește *Gaudeamus*, căci se cade magistrului meu, coleg neștiutor de senectute, libație nu cu licoare cecubă, ci amfore ample cu nobile vinuri ierarhe, *juvenes dum sumus*.
- C**ărturar – cărțile lui mă-nconjoară saturate de sunet, permanente de parfum, confidenți de culoare, înnobilîndu-mi tihna, populîndu-mi studiul, păzîndu-mi veghea, învășîndu-mă imaginea, îndreptîndu-mi ideea, incorporîndu-mă.
- U**rare unanimă: Evohé ! unicului.

(1964)

Din volumul *Poezii*, Editura pentru literatură, 1965

G. CĂLINESCU

P O E S I I

G. Călinescu

BUCUREȘTI
EDITURA "CULTURA NAȚIONALĂ"
1, Piața Măriei, 3
11, Edineț, Poniș, Impres. de stat.

Lauda zăpezii

Mă-nchin ție, zăpadă, cu cîntec de slavă,
Căci ești precum crinul cu carnea suavă.

Tu vii negreșit din Calea lactee,
Orice fulg al tău fiind o clară scîntee.

Din troienele tale imaculate,
Vintul taie marmuri pentru palate.

Singurătatea noastră înnegrită de nori
O faci dintr-odată grădină cu flori.

Ciorchini de salcîm dai cui vine să-ți ceară,
Din ulmul înalt scoți făclie de ceară.

La gît, ca la păstori, ne pui albă oiță,
Pe fete le-ncununi cu flori de lămîiță.

Pe arbori, pe drumuri, pe cîmpuri, pe case,
Presari în roiuri fluturi de sticlă și mătase.

Slavă ție, nea de pe creste cărunte,
Căci ai gînd cinstit ca mireasma de munte.

Ești spumoasă ca laptele ce dă în foc,
Brodată mărunt ca floarea de soc.

Și cînd, voioasă, rînduri-rînduri vii,
Ești nevinovată ca un cor de copii.

Cînd te scuturi din cer despăturită lin,
Tu ești curată ca pînza de in.

Așa fără păcat este rufăria
În care dorm Isus și Fecioara Maria.

Lauda lucrurilor, 1963

“O poezie de cunoaștere, adînc intelectuală, lucidă și gîndită [...]. Rară îmbinare a filologiei cu poezia”. Al. Philippide, *Prefață* la volumul lui G. Călinescu, *Poezii*, 1966.

L'Éloge de la neige

*Je te célèbre, neige, et mon chant te rends gloire
À toi, pareille au lys dont la chair est d'ivoire.*

*Tu viens, j'en suis sûr, de cette Voie astrale, lactée,
Chacun de tes flocons étant une étincelle glacée.*

*Dans tes congères et amas immaculés,
Le vent taille le marbre de ses palais.*

*Tu changes soudain notre solitude assombrie
Par les nuages en jardin à la robe fleurie.*

*Tu donnes des grappes d'acacias à qui le désire;
D'un orme tu fais un cierge de cire.*

*Sur les épaules, tu nous mets, comme aux bergers, une agnelle;
Le front des filles tu ceins de fleurs de citronnelle.*

*Sur les arbres, les routes, les champs, les maisons, ta poussière
Semble un envol de papillons de soie et de verre.*

*Gloire à toi, neige des crêtes chenues:
Ta pensée est honnête à l'instar de l'air pur des cimes nues.*

*Moussant comme le lait bouillonnant sur le fourneau,
Ta broderie menue est telle la fleur de sureau.*

*Et lorsque, essaim après essaim, d'en haut tu descends,
Ta joie innocente est celle d'un chœur d'enfants.*

*Quand tu choisis du ciel, étalée en douceur et sans fin,
Je te vois candide à l'image d'une toile de lin.*

*Telle sans tache est la toile blanchie
Où reposent Jésus et la Vierge Marie.*

L'Éloge des choses, 1963

Équivalences françaises par Romulus Vulpesco

“Une poésie de la connaissance, profondément intellectuelle, lucide et réfléchie [...]. Une alliance rare de philologie et de poésie”. Al. Philippide, *Prefață* au recueil de G. Călinescu, *Poésies*, 1966.

EDITURA "BIBLIOTECA BUCUREȘTIILOR" LA TÂRGUL INTERNAȚIONAL DE CARTE – BUCUREȘTI 1999

În perioada 2 – 6 iunie a.c., la Galeriile 3/4 ale Teatrului Național și sala Dalles, s-a desfășurat cea de-a VII-a ediție a **Târgului Internațional de Carte – București 1999**, organizat de Fundația Artexpo și Societatea Română de Radiodifuziune, cu sprijinul Ministerului Culturii și al Primăriei municipiului București. Tema centrală a ediției actuale a fost Franța.

Au participat peste 280 de expozanți din România, Republica Moldova, Marea Britanie, Belgia, Germania, Slovacia, Ungaria și Polonia și au fost lansate peste 5000 de titluri noi.

CALENDAR

Biblioteca "Mihail Sadoveanu" și Editura "Biblioteca Bucureștilor" a Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București (ABIDOB) au avut onoarea să-și invite prietenii și colaboratorii la o serie de manifestări organizate în cadrul **Târgului Internațional de Carte – București 1999** – dintre care amintim:

Joi, 3 iunie 1999

- *orele 14⁰⁰* – Lansarea volumului *Politicele de achiziție* de Bertrand Calenge, directorul Institutului pentru Formarea Bibliotecarilor din Franța. Volumul reprezintă cea mai valoroasă contribuție științifică europeană din domeniul dezvoltării colecțiilor publice și particulare. Traducerea din limba franceză este semnată de colegele noastre Aliona Vesei, bibliotecară și Rodica Cosmaciuc, director adjunct al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu". Au vorbit frumos despre carte și despre cunoscutul autor francez istoricul Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipale, președintele Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București (ABIDOB), doamna Anca Rusescu, directoarea bibliotecii Institutului Francez din București și traducătoarea Aliona Vesei.

Vineri, 4 iunie 1999

- *orele 12⁰⁰* – Lansarea volumului *Ierusalim* al cunoscutei scriitoare suedeze Selma Lagerlöf, laureată a Premiului Nobel pentru literatură în anul 1909.

Cartea este ilustrată cu 44 de litografii reproduse din ediția *Proskinitar*, apărută la București în anul 1852 în tipografia lui Anton Pann, exemplar aflat în fondul de carte al Bibliotecii Municipale București. Ceremonia lansării, desfășurată în sala de conferințe a Târgului Internațional, a fost onorată de prezența Excelenței Sale domnul Nils Gunnar Revelius, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Regatului Suediei la București. Directorul Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" a oferit un exemplar din tirajul de lux pentru Biblioteca Regală din Stockholm.

- *orele 16⁰⁰* – Atelier cu tema "**Informația digitală. Lumea publicațiilor electronice**". Manifestarea a fost organizată în colaborare cu Societatea de Informare și Documentare din România, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la lansarea pe piață a CD-urilor. Acțiunea a fost sponsorizată de firmele **PHILIPS** și **SONY**. Tombola CD-urilor s-a bucurat de succes. Coordonatorul programului a fost colegul Horia Frunză din cadrul Serviciului de Relații Publice al Bibliotecii Municipale.

Sîmbătă, 5 iunie 1999

- orele 12⁰⁰ – Lansarea volumului *Cronica de la Kosovo* de prof. Dušan T. Bataković, cu o prefață de acad. Dan Berindei.

Cartea este o colecție de articole ale cunoscutului istoric sîrb despre subiectele majore ale istoriei provinciei Kosovo și Metohia. Cu același titlu, volumul a apărut în anul 1992 în limba engleză la Editura "Plato" din Belgrad.

Ediția actuală a fost revăzută și adăugită de autor cu o prefață pentru cititorii români. Traducerea din limba sîrbă este semnată de Maria Mutici și Miljurko Vukadinović, lector de limbă sîrbă la Universitatea din București.

Au vorbit despre importanța volumului domnul profesor Virgil Radulian, vicepreședinte al Ligii de Prietenie româno-sîrbă, primul consilier al Ambasadei Republicii Federale Iugoslavia la București Dragomir Radenković, traducătorul volumului și istoricul Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipale.

În numeroasa asistență aflată în eleganta rotondă a sălii Dalles, unde a avut loc lansarea, am remarcat, printre alte personalități, prezența domnului Dobrivoje Dimkovski, ministru consilier al Ambasadei Republicii Federale Iugoslavia la București.

Duminică, 6 iunie 1999

- orele 12⁰⁰ – Lansarea volumului *Moscova cârciumărească*, antologie din lirica lui Serghei Esenin, ediție bibliofilă, tălmăciri de Zaharia Stancu, ilustrații de Ovidiu Croitoru, text îngrijit și Adenda de Florin Rotaru.

Evocarea împătimitului de carte, autorul moral și îngrijitorul acestei ediții de excepție și cuvintele poetului Ion Horea au făcut din această reîntîlnire cu Esenin un eveniment dintre acelea care se uită greu.

Din partea Ambasadei Federației Ruse la București a participat atașatul cultural.

Pe toată perioada Tîrgului, în cadrul standului rezervat Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" și Editurii "Biblioteca Bucureștilor" la sala Dalles, precum și în bibliobuzul parcat la intrarea în saloanele de la Teatrul Național a fost deschisă o expoziție de carte bibliofilă cu ilustrații originale realizate de studenți ai Academiei de Arte Frumoase, clasa profesorului Mircea Dumitrescu.

Autorii ilustrați de inimoșii pictori prieteni ai poeziei au fost: *Serghei Esenin, Nichita Stănescu, Ileana Mălăncioiu, Gheorghe Iova, Mircea Dinescu, Virgil Mazilescu, Ioan Alexandru, Irina Mavrodin, Gheorghe Pituț, Gellu Naum, Miron Radu Paraschivescu, Marin Sorescu, Kányádi Sándor, George Bacovia, Gabriela Melinescu, Ion Horea.* (Teofil BĂLAJ)

ECOURI

Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" și-a făcut și editură

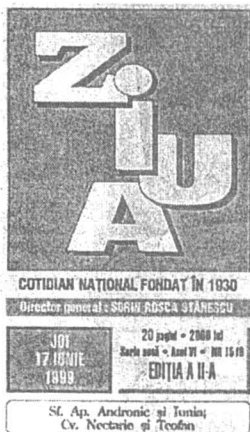
Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu", prin propria editură, a avut o prezență "la înălțime". Timp

de trei zile a lansat producții editoriale de interes și a demonstrat că, printr-un manageriat inteligent, biblioteca nu își așteaptă, cu resemnare, publicul, ci îl provoacă printr-o multitudine de mijloace.

Între cărțile lansate se numără *Ierusalim* de Selma Lager-

löf, *Cronica de la Kosovo* de acad. Dušan Bataković și antologia *Moscova cârciumărească* din poezia lui Serghei Esenin, o ediție bibliofilă cu ilustrații originale.

(*"Adevărul"*, 7 iunie 1999)

"Somnul bibliotecii naște monștri"

La intrarea în Târgul de Carte București s-a aflat – tot timpul cât a fost deschis târgul – un bibliobuz bizar, cu numeroase inscripții pe caroserie. Una dintre ele suna ca un avertisment: "Somnul bibliotecii naște monștri".

La un moment dat în bibliobuz a intrat, fără gardă de corp, și primul-ministru, Radu Vasile. A stat mult, ca și cum ar fi fost luat ostatec. Dar în cele din urmă a fost văzut ieșind, surâzător ca întotdeauna.

Am vizitat și eu straniul vehicul imobil și am descoperit înăuntru un paradis al bibliofiliei. Cărți de o excepțională valoare

artistică, FĂCUTE DE MÂNĂ, în câte 20-30 de exemplare, atrăgeau atenția prin grafica lor, deopotrivă îndrăzneată și sobră. Iar în mijlocul cărților se aflau cei care le creaseră: graficianul Mircea Dumitrescu și studenții săi.

Știam de mult că Mircea Dumitrescu este un mare artist și că o carte realizată în viziunea lui grafică devine mai valoroasă decât dacă ar fi legată în aur. Dar nu știam că acest ideal colaborator al scriitorilor, care ar putea să trăiască într-un continuu triumf, îmbătut de succes, se gândește cu îngrijorare la soarta cărții în România.

Într-o vreme în care bibliotecile, editurile și librăriile agonizează, din cauza nejustificatei și rușinoasei sărăcii din țară, Mircea

Dumitrescu creează cărți de o sfidătoare eleganță. El protestează prin frumusețe împotriva decăderii. Este un PROTEST LUMINOS, care se potrivește firii lui aristocratice. În timp ce alții își exprimă chiar și bucuria distrugând (așa cum au făcut suporterii echipei naționale de fotbal după meciul cu Ungaria), Mircea Dumitrescu își exprimă chiar și îngrijorarea creând.

Oamenii politici ar trebui să facă din România o țară care să MERITE artiști ca Mircea Dumitrescu. Spre deosebire de veșnic surâzătorul Radu Vasile, eu am ieșit trist din bibliobuz.

(Alex. ȘTEFĂNESCU –
"România Liberă",
9 iunie 1999)

"Tîrgul de Hagi"

Succese și amărăciuni la Tîrgul de Carte: ediții bibliofile și chirii. Folosind spațiul unui autobuz al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu", optsprezece studenți de la Academia de Artă – clasa graficianului Mircea Dumitrescu – au expus 22 de volume de versuri și proză (Selma Lagerlöf, Esenin, Gellu Naum, Nichita Stănescu, Gh. Iova ș.a.) apărute în ediție bibliofilă; o parte din hîrtia pe care acestea au fost tipărite a fost oferită de Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipale. Caz de entuziasm conjugat, indiferent de vitregia condițiilor și chiar împotriva lor. Să-l trecem la "succese". La amărăciuni, consemnăm declarațiile unor editori care și-au expus cărțile la Dalles, unde publicul era puțin numeros și deloc generos: "plătim aceeași chirie pe m² ca și editorii de la Teatrul Național, dar, chiar dacă ne-am interesat din vreme să ne procurăm spații convenabile, n-am avut cum să trecem de privilegiații care, de ani de zile, au parte de locuri în față. Care concurență?"

(T.C. - "Dilema", nr. 331, 11-17 iunie 1999)

"Cronica de la Kosovo"

Sâmbătă, 5 iunie, în cadrul celei de-a șaptea ediții a Tîrgului Internațional de Carte București, Editura "Biblioteca Bucureștilor" a lansat volumul lui Dušan Bataković *Cronica de la Kosovo*. Cunoscutul istoric sârb prezintă în cartea de față o colecție a articolelor sale asupra subiectelor majore ale istoriei provinciei Kosovo și Metohia. Autorul nu a putut fi prezent la lansare, întrucât, cu doar 10 zile în urmă, a suferit un atac de cord, ca urmare a unui bombardament asupra orașului Belgrad.

Prezent la eveniment, dl. Dragomir Radencović, prim-consilier al Ambasadei Republicii Federale Iugoslavia la București, a subliniat importanța acestei apariții editoriale:

"Cartea pe care o lansăm astăzi este urmarea unei legături tradiționale între editurile din Iugoslavia și România. *Cronica de la Kosovo* prezintă și o altă fațetă a lucrurilor, oferind posibilitatea cititorului român să cunoască și versiunea părții sârbe privitoare la agresiunea inumană a NATO asupra poporului nostru. Această carte, bazată pe date riguros științifice, arată geneza legăturilor istorice stabilite între albanezi și sârbi, în special în această regiune controversată, Kosovo și Metohia. Obiectivitatea acestei cărți este cu atât mai mare cu cât a fost scrisă în 1992. Această abordare istorică subliniază încă o dată faptul că regiunea Kosovo reprezintă leagănul civilizației poporului sârb, ființa națională a acestuia.

Susținem această colaborare editorială și considerăm că ar trebui lărgită, mai ales atunci când este vorba despre cărți de obiectivitate istorică, așa cum este cea de față".

(Diana POPESCU – "Adevărul", 7 iunie 1999)

Sondaj de opinie

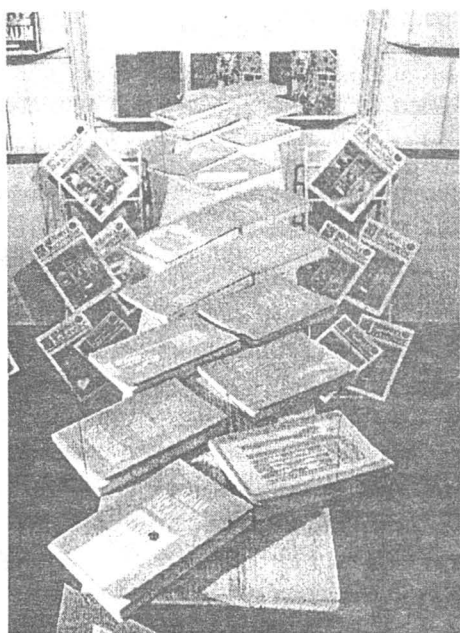
Una din surprizele oferite de standul Bibliotecii Municipale a fost panoul de sondaje care i-a invitat pe vizitatori să răspundă la întrebarea "Ce teme recomandați prozatorilor noștri?" În scurt timp panoul a devenit neîncăpător umplîndu-se cu răspunsuri scrise cu pixul, cu creionul, cu carioca... Spicuim cîteva dintre ele: "Doresc să se scrie un roman despre psihologia unui miliardar român îmbogățit după '89", "Homo balcanicus (destinul său în istorie)", "Să se scrie o nuvelă despre un individ care vrea să cunoască toate încăperile din Casa Poporului. Parabola unui labirint fără sfîrșit", "Fenomenul BUG Mafia – ce se întîmplă prin cartiere", "Un roman policier în care un informatician român virusează calculatoarele NATO și ...", "Efectul pastilelor viagra asupra unui intelectual timid și rafinat". Ne oprim aici cu enumerarea răspunsurilor nu înainte de a formula o concluzie sociologică. Subiectele la modă sînt: istoria, politica, banii și ... erotismul. Patru teme, am putea spune tabu, în jurul cărora gravitează interesul publicului. Rămîne acum să vedem dacă prozatorii vor reuși să dea viață acestor idei.

Ne bucură faptul că revista oficială a tîrgului a publicat un reportaj laudativ referitor la panoul nostru de sondaje, subliniind rolul lui interactiv.

(Horia FRUNZĂ)

Arta Cărții

Cu prilejul celei de-a VII-a ediții a Târgului Internațional de Carte – București 1999, în perioada 3 – 6 iunie a.c., la sala Dalles, Biblioteca Municipală “Mihail Sadoveanu” și Asociația Bibliotecarilor și Documentariștilor din București au organizat, sub genericul **Zilele Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu”**, expoziția **Arta Cărții – L’Art du Livre**, consacrată cărții – obiect de artă. Expoziția a cuprins ediții bibliofile, cu ilustrații originale, în tiraje limitate și neincluse în circuitul comercial. Realizatorii edițiilor bibliofile sunt studenți ai Academiei de Arte Frumoase, secția grafică, clasa profesorului Mircea Dumitrescu. În contradicție cu regulile de vânzare tradiționale și generale din cadrul unui “târg”, expoziția **Arta Cărții – L’Art du Livre** și-a propus să evidențieze participanților români și străini, precum și tuturor vizitatorilor, talentul artiștilor plastici și al tipografilor români. Expoziția de lucrări bibliofile și desene a fost vernisată luni, 7 iunie a.c. și la filiala “I.L. Caragiale” a Bibliotecii Municipale, cu prilejul tradiționalei întâlniri din seria “Convorbirilor de luni”.

Ilustrație de Cristina Orac

Ilustrație de Gabriel Isac

Ilustrații la volumele de poezii de Virgil Mazilescu și Ileana Mălăncioiu apărute în editura “Biblioteca Bucureștilor”

Ediția bibliofilă a poezilor români realizată de editura "Biblioteca Bucureștilor" a avut succes la Salonul Internațional de carte București

Radu Vasile și Adrian Năstase sunt interesați de cartea-obiect

La Târgul Internațional de Carte, care s-a încheiat de curând la București, a participat o tânără editură, "Biblioteca Bucureștilor", care s-a prezentat cu o serie de excepție – o ediție bibliofilă. Aparițiile acestei edituri, născută din dorința Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București, au fost bine primite de către public. În ediția bibliofilă sunt incluse creațiile mai multor poeți și gravuri realizate de studenții profesorului Mircea Dumitrescu. Pentru exemplificare enumăr la întâmplare câteva nume: Irina Mavrodin, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Gheorghe Pituț, Ioan Alexandru, Gellu Naum, George Bacovia sau Mircea Dinescu. În plus, sub alt format, au fost scoase edițiile bibliofile semnate de Serghei Esenin și Selma Lagerlöf. Talentații artiști care și-au sacrificat zile și nopți pentru a încheia această ediție, studenți în anul II și III la Academia de Artă din București, sunt: Cristina Orac, Petru Șoșa, Botond Rézsegh, Carla Duschka, Anca Andronescu, Matei Arnăutu, Nicoleta Mitrache, Ana Maria Ciobanu, Marina Rapcea, Nicolae Vasilescu, Iulian Agapie, Radu Șoimulescu, Raluca Vlad, Mircea Nechita, Dana Coatu, Gabriel Isac, Raluca Teodoru. Cu riscul de a fi supărătoare această înșiruire de nume, ea este necesară pentru că, cu siguranță, viitorul culturii românești le va face loc – cel puțin câtorva – în panteonul său. Pentru a afla mai multe amănunte, am discutat cu Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipiului București "Mihail Sadoveanu" și președintele Asociației, cel care, împreună cu graficianul Mircea Dumitrescu, a făcut posibilă apariția acestei excepții în literatura română.

Ziua: *Povestiți-ne cum ați ajuns la realizarea acestei ediții bibliofile?*

Florin Rotaru: Este greua acțiune a profesorului Mircea Dumitrescu de la secția de grafică a Universității de Arte Frumoase din București. Lucrările au fost realizate de elevii săi. Este vorba despre 18 studenți care și-au ales un poet și un volum din opera poetului, pe care l-au realizat în totalitate, ținându-se cont de toate principiile esteticii de carte, de la alegerea corpului de literă la punerea în pagină, ilustrație și legături. În proporție de 80% lucrările au fost realizate manual, în afara culegerii textului, absolut toate celelalte operații au fost realizate manual. Și hârtia pentru gravuri a fost realizată manual după o tehnică din secolul al XVIII-lea.

Ziua: *Câte exemplare au fost executate din fiecare poet?*

F.R.: Ne-am propus încă de anul trecut, sperând că o să reușim să scoatem, 21 de exemplare. Din cauza fondurilor limitate și pentru că am dorit neapărat să fim prezenți în acest salon internațional de carte, am reușit numai cinci exemplare, cinci seturi din fiecare autor.

Ziua: *De unde ați reușit să obțineți finanțarea pentru acest proiect?*

F.R.: Bani au fost asigurați de către Asociația Bibliotecarilor și Documentariștilor din București și au reprezentat în primul rând achiziționarea de hârtie, iar pentru celelalte două ediții, Serghei Esenin și Selma Lagerlöf, am asigurat tot ce înseamnă tipografie. Am avut un tiraj de 500 de exemplare dintre care 25 de lux. Și, evident, am plătit operațiunile tipografice.

Ziua: *Succesul a fost cel scontat la Târgul de Carte?*

F.R.: Bucuria noastră a fost mare pentru că am reușit să participăm. Succesul... cred că este greu de vorbit despre un succes. Deocamdată! S-au bucurat în general oamenii de carte, oamenii care aveau deja un gust rafinat, format. Pentru mulți a însemnat o curiozitate. Dar faptul că Biblioteca Națională a Franței ne-a făcut o comandă fermă pentru a achiziționa un set din aceste lucrări, cred că este un succes. Vor exista de-acum încolo și acești autori români și acești studenți în fișierele Bibliotecii Naționale a Franței. Faptul că Ambasadorul Suediei la București ne-a comandat pentru Biblioteca Regală a Suediei un exemplar de lux din romanul Selmei Lagerlöf cred că este tot un succes. Și desigur, oameni de cultură care s-au bucurat.

Ziua: *Ce înseamnă pentru cartea românească acest tip de carte-obiect? Pentru bibliotecile din România?*

F.R.: Este un moment unic în istoria cărții românești. Să nu vă imaginați că dorim să spunem că suntem primii care realizăm acest lucru. Noi venim în continuitatea unei tradiții românești, doi mari oameni ai culturii române, Alexandru Rosetti, care în perioada interbelică a reușit, în calitate sa de director la Editurile Cultura Națională și Fundațiilor Regale, să scoată exemplare de lux și Șerban Cioculescu, care era un rafinat bibliofil. Este un moment unic în cultura română pentru că niciodată nu s-au realizat exemplare care să cuprindă gravuri originale, ilustrație originală. În perioada interbelică, Alexandru Rosetti a realizat tiraje bibliofile în număr de 25, dar se rezuma la hârtie și legătură de lux, la un corp de literă ales, la o punere în pagină aleasă, dar nu a avut nici un exemplar cu gravuri originale. Deci acesta ar fi plusul adus de noi tradiției românești de carte.

Ziua: *Unde situați cartea acum, în cursa atât de strânsă cu computerul sau televiziunea și cinematografia? Credeți că are nevoie cartea de o recâștigare a propriului loc în literatura contemporană?*

F.R.: După părerea mea, în plan internațional, concurența mare o reprezintă publicațiile electronice. Din păcate, la acest Salon Internațional de Carte editurile românești nu au fost prezente cu multe publicații electronice, dar în Occident acestea domină. Noi, dacă vreți, încercăm un fel de salvare a cuvântului scris imprimat pe suportul hârtiei. Suntem convinși că suntem în fața unei revoluții, așa cum invenția lui Gutenberg a reprezentat o lovitură pentru tradiția manuscriselor, în același mod publicațiile electronice, astăzi, reprezintă o revoluție. În același timp, credem – așa cum invenția lui Gutenberg nu a reușit să distrugă tradiția manuscriselor, de ilustrare, de crearea unei cărți frumoase – că publicațiile electronice nu vor reuși să distrugă cartea. Aceasta va rămâne pentru că istoria ne spune: tradiția cărților de artă a rezistat unor milenii de istorie și nu credem că mileniul următor va distruge această tradiție. Dacă vreți, gestul nostru reprezintă o încercare de a salva cuvântul scris, imprimat pe suportul de hârtie în această haină a cărții-obiect de artă.

Ziua: *Ce ne puteți spune de cele două ediții de lux Esenin și Lagerlöf?*

F.R.: Serghei Esenin reprezintă o lucrare de

masterat, este creația lui Ovidiu Croitoru. Cuprinde 14 desene originale și absolut tot ce înseamnă elementele estetice de carte îi aparțin, chiar și așezarea unor pagini albe între poezii. Toată această creație îi aparține. Ediția reia tălmăcirile lui Serghei Esenin, dar în note și comentarii veți găsi absolut toate variantele traducătorilor la poeziile alese de Zaharia Stancu. Și, pentru prima dată, sunt cuprinși într-o ediție românească și traducătorii din Republica Moldova. Cartea a apărut datorită unei idei extraordinare pe care Mircea Dumitrescu a avut-o, aceea de a-i sugera absolventului său, Ovidiu Croitoru, ilustrarea acestei ediții. Întâmplarea a făcut că și lui Ovidiu Croitoru i-au plăcut versurile lui Serghei Esenin.

Despre Selma Lagerlöf (premiul Nobel pentru literatură 1909) am fi dorit ca, împreună cu Ambasada Suediei din București, să marcăm anul trecut această mare sărbătoare a culturii universale cuprinsă de fapt în calendarul UNESCO. Anul trecut s-au împlinit 140 de ani de la nașterea Selmei Lagerlöf. Am vrut ca într-o colaborare să scoatem o carte frumoasă în cinstea acestei mari scriitoare. Am obținut drepturile de autor, am prezentat-o în Salonul Internațional de Carte de la București, iar acum am prezentat-o sub o altă formă în prezența domnului ambasador. Cartea (*Jerusalim* – "Volum ilustrat cu 44 de litografii reproduse din ediția *Proschinitar*, București, 1852, Tipografia lui Anton Pann") este o conjugare a celor două culturi pentru că lucrarea este ilustrată cu 44 de litografii reproduse de Anton Pann în 1852, deci avem un text suedez și o ilustrație românească, și prezintă un omagiu adus celor două culturi acum, în preajma mării sărbători a creștinismului, împlinirea a 2000 de ani.

Ziua: *La ce preț se va vinde o astfel de carte?*

F.R.: Întotdeauna prețurile cărților bibliofile sunt, să spunem, restrictive pentru majoritatea

cumpărătorilor, așa cum spuneam, ele sunt obiecte de artă pentru că în cuprinsul lor sunt între 10 și 20 de gravuri originale. Sigur că nu putem să înmulțim numărul gravurilor cu prețul la care se vinde o gravură în magazinele de specialitate. Reducând la 50%, ce ar însemna totalul valorii gravurilor. Am mai avut o reducere și cu cei doi cumpărători români pe care i-am avut, Radu

Vasile (din patru, două cărți au fost restituite) și Adrian Năstase, noi am ajuns la un milion de lei pentru un volum și 1.500.000 de lei pentru Esenin și Lagerlöf.

(Interviu realizat de Manuela GOLEA - "Ziua",
17 iunie 1999)

Premierul Radu Vasile și prim-vicepreședintele PDSR, dl. Adrian Năstase au onorat cu prezența lor standul și bibliobuzul Bibliotecii Municipale, fiind întâmpinați de dl. Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipale și profesorul Mircea Dumitrescu, coordonatorul grupei de studenți de la secția de grafică a Academiei de Arte din București, realizatorii edițiilor bibliofile.

Un program multimedia de prezentare a Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu"

Prezența Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" la **Târgul Internațional de Carte - București 1999** a fost susținută și de un program multimedia, care a urmărit o prezentare din mai multe perspective a Bibliotecii, având în vedere profilul, structura și proiectele culturale pe care instituția noastră le dezvoltă.

Programul a cuprins următoarele etape:

1. **Conceperea și structurarea programului.** Am pornit de la trei premize – două tehnice și una artistică: din punct de vedere informativ acest program trebuie să prezinte biblioteca într-o manieră generală accesibilă publicului larg și să fie posibile adăugări fără modificarea structurii ansamblului, iar din punct de vedere vizual trebuie să capteze atenția privitorului prin ritmul succesiunii imaginilor, prin culoare, prin mișcare. Astfel, programul multimedia realizat este capabil să funcționeze în cadrul oricărui tip de manifestare și poate fi actualizat în funcție de cerințe.

Instituția noastră, fiind o instituție publică de cultură și deservind întreaga capitală, oferă pe lângă tradiționalele servicii de lectură, posibilitatea participării la diverse evenimente și programe culturale sau educative (expoziții, conferințe, lansări de carte, cluburi, diverse activități extrașcolare etc), accesul la diferite baze de date. Programul nostru prezintă succint aspecte din toate aceste activități, grupând informațiile (imagini și text) în cinci mari capitole: aspecte general valabile, sediul central, filialele enciclopedice, bibliotecile pentru copii și colecțiile speciale. Fiecare capitol grupează mai multe slide-uri animate, iar punțile de legătură se realizează prin repetarea unui slide care reprezintă harta Bucureștiului pe care apar marcaje animate unite prin coduri de culoare: filiale enciclopedice (verde), biblioteci pentru copii (roșu), colecții speciale (alb).

2. **Adunarea materialului informativ.** Recunoaștem că a fost una din pietrele de încercare, pe care cu mult stoicism am reușit s-o trecem. În lipsa unei mape de prezentare a activităților Bibliotecii, a trebuit să vorbim cu fiecare serviciu și filială în parte, să adunăm informațiile, să realizăm fotografiile, să confruntăm datele contradictorii, să eludăm neclaritățile și lipsurile.
3. **Realizarea fotografiilor incluse în program.** Am realizat 300 de fotografii în sediul central și în filiale (interioare și exterioare).
4. **Scanarea fotografiilor.**
5. **Prelucrarea artistică a fotografiilor pe calculator** (dimensiuni, rezoluție, claritate, culoare, luminozitate, încadrare și colaje).
6. **Stabilirea succesiunii imaginilor.**
7. **Conceperea textelor aferente fiecărui grup de imagini.**

8. **Realizarea animației fiecărui slide în parte** (programul cuprinde 135 de slide-uri).
9. **Conceperea artistică a textelor** (culoare și design) și **realizarea animației** (569 de paragrafe).

Dacă această prezentare se dorește a fi continuată, este nevoie de realizarea și menținerea în actualitate a unor mape informative care să cuprindă nu numai date statistice (fond de carte, colecții speciale etc) ci și fotografii și informații de la principalele manifestări care se organizează în permanență la sediul central și în filiale (expoziții, lansări, conferințe etc.). Se pot realiza în paralel (fără să se vorbească de o dublare) mape de prezentare și programe multimedia. Aceste programe se pot stoca pe CD-uri, care pot fi prezentate publicului într-o manieră modernă, plăcută și accesibilă (română, engleză, franceză). (Ileana ȘERBĂNESCU)

Lumea publicațiilor electronice

În cadrul Tîrgului Biblioteca Municipală a organizat atelierul cu tema: **“Lumea publicațiilor electronice”**. Manifestarea a fost prilejuită de împlinirea a două decenii de la inventarea compact-discului de către firmele Philips și Sony. Desfășurată în sala de conferințe a Teatrului Național, acțiunea s-a bucurat de prezența unui numeros public. La eveniment au participat în calitate de invitați speciali: dr. Doina Banciu (Universitatea București), dr. Florin Rotaru (Directorul Bibliotecii Municipale), dr. Mihaela Gorodcov (I.D.G. Press), dr. Nicolae Drăgulănescu, precum și reprezentantul firmei Sony, domnul Cristian Moanță - director de marketing.

Discuțiile au avut ca subiect principal utilitatea publicațiilor electronice și rolul CD-ului în stocarea informației culturale. Bineînțeles că unii vorbitori și-au exprimat neîncrederea în funcția spirituală a “bibliotecii electronice” invocînd rosturile “paideice” ale tiparului tradițional. Rămîne de discutat în continuare care este granița între util și formator în planul lecturii cărții. Oricum, concluzia finală a fost aceea că astăzi cultura trebuie să colaboreze fără aprehensiuni cu universul tehnic informațional pentru a stoca mai eficient bazele sale de date. Să nu uităm că pe un disc electronic pot fi înregistrate sute și chiar mii de cărți. Iată, în fond, o ipostază modernă a miracolului...

Dezbaterea organizată de Biblioteca Municipală a fost completată cu o tombolă a CD-urilor sponsorizată de firma Sony, căreia îi mulțumim și pe această cale pentru sprijinul generos oferit instituției noastre în vederea realizării colocviului. Se cuvine să amintim faptul că manifestarea a fost prezentată în cadrul emisiunii “Observator” a postului Antena 1 și într-o rubrică specială realizată de Radio Total. (Horia FRUNZĂ)

O prezență deosebită

... lăudabilă și lăudată pe merit – a constituit-o prestația video de la standul tinerei edituri “Biblioteca Bucureștilor”. Alternanța imaginilor filmate pe casetă de talentatele realizatoare de proiecte Ana Maria Orășanu și Rodica Chirilă, de la Filiala “I.L. Caragiale” și a veritabilului reportaj cinematografic de prezentare literar-artistică a colecțiilor și programelor Bibliotecii Municipale transcris pe calculator cu un profesionalism inspirat și rafinat de colegele Elisabeta Benyi și Ileana Șerbănescu de la sediul central al Bibliotecii, au adus în ambianța de solemnitate deloc ostentativă dar impunătoare prin selecția de ediții bibliofile și cărți rare lansate cu acest prilej, o pată de culoare de o delicată și discretă prospețime.

Talentul și rafinamentul tinerelor realizatoare ale acestei premiere în arta dialogului bibliotecii cu cititorii săi sub noile auspicii ale calității de bibliotecă-editor, întregirea producției proprii de carte din rafturile standului cu imagini ale valorilor bibliofile din cunoscutele colecții de carte rară ale celei mai mari biblioteci publice din țară, au făcut din fiecare popas al vizitatorilor avizați, un prilej de încurajatoare încîntare.

Proiectarea alternativă a casetelor cu imagini din Biblioteca Municipală “Mihail Sadoveanu” și Biblioteca Națională Franceză a adăugat, prin comparație, un plus de complimente realizatoarelor noastre.

Oaspeții de peste hotare vor putea să ne cunoască și pe această cale mai bine disponibilitățile reale și autentice de ingeniozitate nu numai în îngrijirea și gospodărirea tezaurilor de care dispune Biblioteca dar și în mîngîierea acestora cu lumina aparatului de filmat, a calculatorului și, mai ales, cu lumina din sufletul distinselor noastre colege, oameni de carte-realizatori. (Teofil BĂLAJ)

Mulțumirile noastre

◆ Colectivului Biroului Informatizare al Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu”, alcătuit din Ana-Maria Bucur, Elena Constantinescu, Liliana Matei, Mihaela Dan și Irina Bălan, pentru realizarea (culegere text și tehnoredactare) lucrărilor prezentate de Editura “Biblioteca Bucureștilor” la Târgul Internațional de Carte – București 1999. Colectivul Biroului Informatizare a fost coordonat de Elisabeta Benyi.

◆ Colegilor care au asigurat permanența la standul Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu” în perioada Târgului de Carte: Paula Laszlo, Mariana Tudor, Simona Ilina, Viorel Soare (Serviciul Dezvoltarea colecțiilor); Diana Grigoriu, Bogdan Damian (Serviciul Informare bibliografică); Mirela Ioniță, Anca Mateescu (Serviciul Comunicarea colecțiilor); Veronica Aldea, Aliona Vesei, Rodica Chirilă (filiala “I.L. Caragiale”); Florentina Vasile (filiala “Liviu Rebreanu”); Laura Vasilescu (filiala “Panait Istrati”); Lăcrămioara Vesalon (filiala “B.P. Hașdeu”); Carmen Venin (filiala “George Bacovia”); Rodica Roșioru (filiala “Nichita Stănescu”); Mihaela Voicu, Marilena Chiriță (filiala “Marin Preda”).

◆ Organizarea și desfășurarea întregii activități a standului au fost coordonate de Claudia Sorescu (filiala “I.L. Caragiale”).

◆ Tuturor colegilor din rețeaua Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu” pentru prezența sau rolul direct pe care l-au avut în toate manifestările standului nostru.

◆ Elevilor – reporteri corespondenți ai agenției de știri “Bel News”, care funcționează în filiala “I.L. Caragiale”.

◆ Tipografiei “Semne”, d-lui director Ștefan Dulu, pentru sprijinul acordat în realizarea programului editorial.

◆ Sponsorilor: Bel Pagette, RISO, INFODIAL, SONY, Coca Cola.

◆ Corespondenților din presa scrisă (“Adevărul”, “România liberă”, “Dilema”, “Ziua”, “Bookarest”) și audio-vizuală (TVR, Pro TV, Antena 1, Prima TV, Radio România Actualități, Radio România Cultural, Antena Bucureștilor, Radio Total) care au semnalat, în cadrul unor rubrici speciale, prezența Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu” la cea de-a VII-a ediție a Târgului Internațional de Carte București 1999.

**Diploma acordată
Bibliotecii Municipale “Mihail Sadoveanu”,
prin dl. Director Florin Rotaru,
la cea de-a VII-a ediție a
Târgului Internațional de Carte București
1999**

Fotografiile din acest grupaj au fost realizate de Marian Mocanu

Pușkin - emigrantul

Mariana JAKLOVSZKY

Pușkin este sărbătorit la Moscova, la cei 200 de ani de la naștere: 26 mai / 6 iunie 1799, în toate personajele operei sale; costumați, încât să reconstituie opera scriitorului, rușii au defilat pe străzi încercând să compenseze astfel cei doar 38 de ani trăiți de el.

Aleksandr Sergeevici Pușkin
Portret de O.A. Kiprenski, 1827

Tradus în multe limbi, este gloria necontestată a Rusiei. Dostoievski a remarcat uluitoarea putere a lui Pușkin de a înțelege spiritul altor națiuni: "Recitiți *Don Juan* și dacă n-ați ști cine a scris-o ați crede că e un spaniol, iar în *Banchet în timpul ciumei* ați crede că ascultați geniul Angliei. Pușkin a fost singurul dintre poeți care a reușit să se încarneze în sufletul altor popoare".

Revoluția în 1917 a forțat mulți ruși să devină emigranți, oameni forțați să-și schimbe viața, să se adapteze altui stil de viață, altei limbi. Persistența națională dincolo de spațiul lor natural s-a concretizat și în editarea literaturii naționale pentru a se expune noii lumi, dar și din nevoia de a reface acel spațiu familiar, specific, pentru a visa la "acasă". Fenomenul "1917" va interesa pe sociologi și psihologi.

Există ediții Pușkin tipărite cu contribuția emigranților, ori chiar de ei, în mari orașe europene. Produsele culturale ale emigranților au trezit snobismul unora, curiozitatea altora, pentru soarta acestor dezrădăcinați, aristocrați obligați să-și schimbe chiar clasa socială. Gib Mihăescu cu romanul *Rusoaica*, ori cu episodul rus din *Donna*

Alba dă repere ale interesului pentru fenomenul rusesc, pe care "stafia comunismului" îl va extinde în doar 25 de ani.

Edițiile Pușkin din apusul Europei exprimă multe: nevoia de refacere a vieții ruse prin visul pe care-l oferă lectura, reacția la noua lume, receptarea ori respingerea ei și aceasta se vede mai ales în ilustrație, dincolo de curentele artistice. Reacțiile acestor dezrădăcinați sunt complexe: reconstituirea lumii vechi, reinterpretarea ei în noile condiții, supunerea la curentul artistic până la eliminarea caracterului național, contrarietatea dusă până la respingerea trecutului.

Recompunerea lumii vechi ruse, în stiluri cu amprenta națională, se produce în două ediții, *Dama de pică*, Paris, Édition de la Pleiade, J. Schiffrin, 1923, ilustrată de Vasili Suhaev și *Boris Godunov*, Paris, Piazza, 1927, ilustrată de Zvorâkin.

Dama de pică beneficiază de prefața lui A. Gide care-i laudă lui Pușkin, claritatea și armonia, atât de dragi francezilor: "Dans la plupart des oeuvres de Puchkine, tout est clarté, équilibre, harmonie. Nulle amertume, nul pessimisme résigné; mais un amour profond, peut-être même un peu sauvage, pour toutes les joies, toutes les voluptés de la vie – que tempere sans cesse l'exigence de son culte pour la beauté".

Modelul lui Suhaev este ediția lui Benois de la Sankt-Petersburg din 1911, model de pertință caracteriologică și de tact.

Suhaev, tributar expresionismului, își propune să refacă atmosfera romantică a cărții, să redea angoasele lui Hermann și destinul tragic al acestuia și le punctează în inițialele ornate, în frontispicii și finaluri.

A reușit să lege o frază-cheie a lui Pușkin de un frontispiciu simbolic: o roată de trăsură, picioarele unor ofițeri, o fustă a unei femei. Fraza lui Pușkin: "Strada era plină de echipaje; trăsurile defilau și se opreau în fața fațadei luminate și vedeai din când în când piciorul svelt al unei frumuseți, o cizmă cu pinteni, când ciorapi în

dingi și pantoful unui diplomat”. Imaginea este dinamică, convingătoare, culorile sunt negru, bej, uneori roșu, nuanțe tari, decise, legate de obsesiile și viciul eroului.

Inițialele foarte sobre amintesc lectorului datele de atmosferă ale capitolelor: o sticlă, o tichie de clown, un pachet de cărți (la primul capitol, cel de prezentare a mediului). Finalurile capitolelor sunt simple, sugestive: trei bărbați în cerc așteptând, atmosferă pentru următorul capitol.

Pe Suhaev îl atrag aproape aceleași situații ca pe Benois; ilustrează scena cu jucătorii în jurul mesei ori momentul îmbrăcării bătrânei, uitată de vreme, cu un plus de expresivitate față de Benois, care nu intensifică romantismul textului. Am spune că Suhaev cântă cu Pușkin la 4 mâini. Motivul cărții de joc reapare din când în când ca un leit-motiv.

Textul frumos tipărit și în bună relație cu ornamentele inițialelor și frontispiciile revelatoare este inspirat izolat de marea ilustrație încrunțată, bazată pe culori sumbre, care, cu tot farmecul tenebros evocator romantic, dă impresia de lipsa măsurii.

Suhaev ar mai fi ilustrat și *Boris Godunov* la Édition de la Pleiade în 1925, într-o ediție numerotată, dar și cartea unui Z. Peșkov, *Légion étrangère*. Datele din enciclopedie sunt puține și nesemnificative.

După obiceiul bibliofiliei franceze, s-au scos exemplare pe hârtie Japon imperial, pe hârtie China, cu serii numai în alb-negru și serii în culori, pe hârtie manufacturieră: vélin à la cuve des manufactures Blanchet frère et Kléber, fabricată special și cu filigranul numelui editorului J. Schiffrin, toate numerotate, unele dintre ele “hors serie et hors commerce”.

Cel văzut de noi este un exemplar nr. XII, semnat de editor și cu însemnarea tipărită la începutul cărții: “Exemplaire imprimé pour madame Cella Delavrancea”. Cartea este netăiată și se păstrează marginile din matriță, cu bărbi (franjurile matriței). Cartea a trecut prin deplasări neclare: dăruită unei merituoase Zochka Stefanopol, dar Cella Delavrancea a păstrat-o douăzeci și opt de ani, până în 2 decembrie 1951, apoi moștenitoarea Cellei Delavrancea, poeta Elena Balamaci, o dăruie în 28 septembrie 1988 “cu o admirație constantă” lui Valeriu Râpeanu.

Boris Godunov a apărut la editura “H.

Piazza”, editură obsedată de ornamentală, care-și încadra toate textele în chenare adecvate, dar prea vizibile, cu succes în deceniul 3. Ilustrațiile lui Boris Zvorâkin, cu efect decorativ în defavoarea expresivității, se potrivesc gândirii editorului. Tot în 1927 la aceeași editură și cu același ilustrator apare și *Le coq d'or et d'autres contes*, ambele în brun, purpură și aur, antrenând tot specificul național ornamental, cu efecte similare istoriilor populare pictate la Paleh, care permiteau ilustratorului să-și liniștească sufletul, gândindu-se la arta populară și cea bizantină. A ieșit o carte îngrijită, pictată minuțios, cu vocația de ornamentist, căreia chenarele tradiționale Piazza îi îngreunează existența.

Boris Godunov

Portret de Boris Zvorâkin pentru ediția apărută la Paris, L'edition d'art H. Piazza, 1927

Tirajul a fost de 955 exemplare numerotate, dintre care 35 pe hârtie Japon imperial, cu o suită de ilustrații în culori, alta în alb-negru și o acuarelă originală. Alte 145 exemplare tot pe Japon imperial au doar o suită de ilustrații în alb-negru, iar ultimele 775 sunt pe vélin, papeteries de Rives.

Istoria lui Boris Godunov a fost astfel povestită de un ilustrator cult, ca un basm rusesc, colorat și straniu. Unul din exemplarele văzute de noi este legat în piele gri cu un cartuș în care inițialele B.G. din piele roșie și verde, înlănțuite, sunt inserate în pielea gri, iar coroana aurie a lui Vladimir Monomah ornamentează în patru părți, în afara cartușului. Legătura modernă semnată Varinca și Vladimir Diaconu ne amintește acest cuplu de artiști români emigrați în Argentina, unde au întemeiat o școală de legătorie de artă.

Apărute în Franța, edițiile Pușkin sunt și omagiul emigrantului către țara pierdută, dar și omagiul Franței, veșnic atrasă de farmecul slav,

obsedată de glorie imperiale.

Povestirile răposatului Ivan Petrovici Bielkin apare cu coordonate artistice parțial schimbate la Maestricht și Bruxelles, la editura lui A.A.M. Stols, în 1930, dar tot în franceză și cuprinde cele câteva istorioare bine povestite ale lui Pușkin, în care clasicismul și romantismul se înțeleg pentru a prezenta o lume a micii boierimi ruse, cu teme clasice: fiica frumoasă și furată, micile glume de salon, tenebroșii romantici, frații ai lui Evgheni Oneghin, ori mai încolo, Peciorin al lui Lermontov. Sunt și teme imperiale, legate de armată, dar și de femeia unică, prețioasă, vis al soldatului mereu departe de cămin.

În povestirea *Împușcătura*, la sfârșit, câteva fraze îl aduc pe Pușkin lângă istoria noastră, acolo unde a fost exilat: "J'ai entendu dire qu'à la révolte d'Alexandre Ipsilanti, Silvio commandait un détachement de révoltés et qu'il fut tué à la bataille de Sculany", (Sculeni, 1821, a fost o luptă între greci și turci și cândva acest loc era vamă în estul Prutului, înainte de Ungheni).

Alexeev, ilustratorul, despre care Bénezit spune: "Style saisissant des ses illustrations" și citează ilustrațiile la Gogol: *Jurnalul unui nebun*, Dostoievski: *Frații Karamazov*, Paul Morand: *Boudha vivant* etc., în ilustrarea povestirilor lui Pușkin dovedește o tristă neputință să se transpună în lumea acestuia, rămâne constant în lumea reală, în expresionismul anilor '30, undeva într-o Europă mohorâtă. Doar două ilustrații amintesc o Rusie virtuală, dar puterea expresivă a gravurii apare în ilustrații nelegate direct de specificul național rus. Să credem că Alexeev s-a adaptat mai bine ori a fost mai bine primit în țara gazdă și a devenit cetățean al lumii.

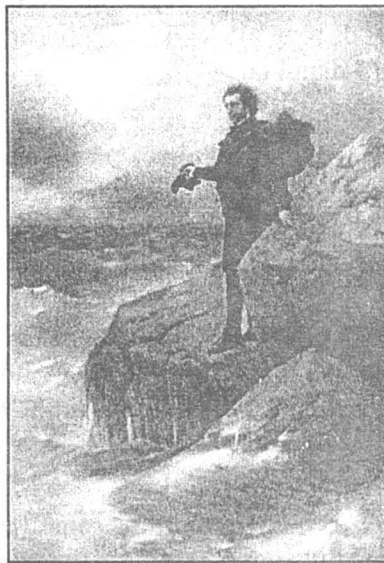
În Belgia, exemplarele bibliofile sunt anunțate mai neglijent: 25 exemplare pe Japon cu 2 serii de gravuri pe Japon și hârtie Olanda, numerotate I – XXV, 200 exemplare pe hârtie Olanda Pannekoek (cu filigran), numerotate de la 1 la 200 și "câteva" exemplare pe hârtie Japon și Olanda, marcate H. C. (hors commerce).

În alt mediu, în cel german, rusul Vasili Masiutin ilustrează la München, la Orchis Verlag, în 1922, *Ruslan și Ludmila*, primul volum din

proiectata colecție: "Poesie und Prosa seit Puschkin". Ediția are 100 exemplare numerotate de la I – C și sunt semnate de autorul ilustrațiilor.

Despre V. Masiutin se știe că a fost pictor, desenator, sculptor și scriitor, că a făcut gravuri fantastice cu inspirație din Goya, Rops și Daumier, a trecut și prin Berlin, care l-a îndreptat spre expresionism și în deceniul 3 a făcut mai ales ilustrație de carte.

Cel mai rusesc basm al lui Pușkin cu implicații în legende și istoria Rusiei pare prelucrat de Masiutin... nemțește. Fiecare personaj: Ruslan, Ludmila, Rogdan, Cernomor, Naina... sunt desenate necruțător de Masiutin. Par personaje fantastice dintr-o lume aiuritoare de profil germano-turcesc ! cu o impresie că ar fi costumație de balet, dar balet german... după Pușkin. Nu cumva, malițios, ilustratorul a lucrat după ce a tradus germanul, Johannes von Guenther între 1907 și 1922 și nu după Pușkin, ca în "traductore, traditore".

Reproducere după tabloul lui Aivazovski și Repin, 1887

Expresionismul, faza actuală a romantismului prin afirmarea spiritului nordic și aici în mod special, slav, într-o lume nemiloasă, a unit câțiva artiști ruși încercați de experiența exilului. Despre ei ca oameni știm puțin, despre ei ca artiști încercăm să aflăm din opere. Textele romantice ale lui Pușkin sunt porți spre țara pierdută, iubită ori renegată.

Istoria cărții

Dovezi ale continuității românilor în spațiul ponto-danubian în documente cartografice vechi din Fondul "Teleki-Bolyai" al Bibliotecii Județene Mureș

Dorana CIORAN

Biblioteca Județeană Mureș
Fondul "Teleki-Bolyai"

Lucrarea de față se consideră o invitație la posibile investigații în cercetarea trecutului geografic și implicit istoric al poporului nostru în îndelungatul proces al devenirii lui social-istorice. Ea urmărește semnalarea unor așezări în documentele cartografice vechi în care se regăsesc dovezi ale continuității românilor în spațiul ponto-danubian.

Din cele mai vechi timpuri descrierea geografică a fost concretizată în lucrările cartografice, care reflectă o concepție și sistematizare științifică. Izvoarele cartografice existente în Fondul "Teleki-Bolyai" sunt numeroase, de aceea mă voi limita la secolele al XVI-lea și al XVII-lea din care voi prezenta doar câteva. Începând deja cu secolul al XV-lea spațiul țărilor române apare tot mai des menționat în documentele vremii, poporul român impunându-se ca o identitate istorică ce se afirmă prin entitate și originalitate.

Istoria formării poporului român este strâns legată de spațiul ponto-carpato-danubian. Încă de la începuturile ei, din vremea geto-dacilor, a sciților și culminând cu epoca romană, istoria românilor se desfășoară în bună parte în acest spațiu ponto-danubian. Dunărea a fost de cele mai multe ori puntea de trecere în țara noastră pentru aceia care au venit cu gânduri de cotopire; pe aici au intrat și romanii în Dacia. Năvălirea sciților s-a făcut numai în ținutul dintre Dunăre și Marea Neagră, în Dobrogea de astăzi. Marele istoric antic Herodot a vizitat în călătoriile sale întreg țărmul de vest și nord-vest al Mării Negre. După el, Sciția cuprindea tot nordul Mării Negre, inclusiv ținuturile noastre. Tot de la el avem știrea prețioasă cu privire la geții care, tot în Dobrogea, au îndrăznit în anul 514 î.Ch. să se opună uriașei armate a regelui persan Darius, ce înainta

împotriva sciților trăitori la nordul Mării Negre. În secolul al VII-lea î.Ch., Pontul Euxin, fiind propice celor dintâi coloniști, botezat de altfel ca "primitor de străini", este locul spre care grecii au început o mare acțiune de colonizare, așezându-se pe țărmurile Mării Negre și întemeind o serie de orașe care erau în același timp și cetăți și antrepozite comerciale. Astfel a fost *Histria*¹ întemeiată de ionieni în 657 î.Ch. (v. poz. 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10), *Tomis*² întemeiată tot de ionieni (v. poz. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) și *Calatis*³, "cel cu ziduri puternice", oraș întemeiat de doriene (v. poz. 4, 7, 8, 9).

După moartea lui Burebista în Dobrogea se cunosc trei "regi" geți. Roles, care stăpânea, se pare, partea de miazăzi, având ca centre mai însemnate *Durostorum*⁴ (Silistra), cetate puternică al cărei nume este de origine celtică (v. poz. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10) și Axiopolis. Dapyx stăpânea centrul Dobrogei având ca centre *Capidava*, azi cu același nume la nord de Cernavodă, care a fost în același timp așezare civilă și castru militar (v. poz. 5, 6, 7, 8), *Carsium*⁵ pe locul Hârșovei de azi (v. poz. 4, 5, 6, 7) și Genucla, cetăți de pe malul dobrogean care dominau câmpia munteană – cetăți pe care le-a recăpătat Dromihetes de la Lisimah. Cel de-al treilea rege, Zyraxes, avea sub domnie partea dinspre miazănoapte cu localitățile *Troemis*⁶ (Iglița) unde și-a avut lagărul legiunea a V-a Macedonica (v. poz. 3, 4), *Dinogetia* (Bisericuța) pe o insulă lângă Garvăn, nu departe de Galați (v. poz. 4) și *Aegyssus*⁷ (Tulcea – v. poz. 2, 6, 7, 8, 10). În Atlasul lui Frederick de Wit, pe aceeași hartă se află două așezări cu denumiri asemănătoare plasate însă diferit. Prima, *Tulcia*, se află pe brațul Sulina, cea de-a doua, *Tulcar*, pe brațul Sf. Gheorghe. Orașul Tulcea de astăzi ar

corespunde așezării cu denumirea de Tulcar. Interesantă este atestarea orașului Tulcea în lucrarea lui I. Ianssonius – *Atlas Majoris* – care în tomul II apare sub denumirea de *Tulcas*, iar în tomul X sub denumirea de *Aegyptus*. Localizarea acestor așezări e făcută pe temeiul izvoarelor vechi, în special pe al lui Dio Cassius, un istoric bine informat.

Geograful Ptolemeu, descriind Dacia îndată după cucerirea ei de către romani, arată întotdeauna și orașele mai însemnate. Datele prezentate de autor sunt cel mai bogat izvor de cunoștințe cu privire la topografia spațiului ocupat de geto-daci în antichitate.

Majoritatea hărților cercetate atestă locul pe unde au intrat, se pare, armatele romane conduse de generalul Cornelius Fuscus, trecând Dunărea pe la *Oescus* în fața vărsării Oltului (v. poz. 1, 5). În Dobrogea, adică în Dacia Pontică, stăpânirea romană a protejat vechile așezări și a creat altele noi. De-a lungul Dunării întâlnim în vremea aceasta așezările: *Sucidava* (la Satul Nou, așezare rurală – v. poz. 4, 6, 7, 8, 10), cetatea *Axiopolis* (la satul Hinogul, spre sud de Cernavodă) întemeiat de coloniștii negustori greci (v. poz. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10), *Capidava*, *Carsium*, *Cius*⁸ mai spre miazănoapte, dominând, ca și *Capidava* și *Carsium*, câmpia muntenă (v. poz. 5, 6, 7, 8), *Berrhoe*⁹ lângă satul Ostrov (v. poz. 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10), *Arrubium* pe locul unde azi e Măcinul – așezare cu nume celtic (v. poz. 7, 8, 9), *Noviodunum* sau *Destor*¹⁰, cum apare aproape pe toate hărțile, așezare tot cu nume celtic, pe locul Isacei (v. poz. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10), *Salsovia*, așezare pe brațul Sf. Gheorghe, localizată spre vest de Mahmudia (v. poz. 7, 8). Localitățile Sulina, Chilia și Sf. Gheorghe se regăsesc frecvent și ele pe hărțile cercetate sub forma unor așezări a căror poziție nu corespunde întotdeauna cu poziția lor actuală. Este cazul Sulinei, care apare sub denumirea *Salinae* (v. poz. 6, 10), apoi *Kilia* (v. poz. 3, 6, 9, 10) și *St. Giorgio* (v. poz. 5).

Faptul că din vechile așezări urbane și rurale mai sus menționate, multe dintre ele existente încă de dinainte de cucerirea și colonizarea romană, poartă denumiri dacice și încă din cele mai caracteristice cu terminația – *dava*, justifică pe deplin denumirea de *Dacia Pontică*, care s-a dat ținutului dintre Dunăre și Mare, Dobrogei de astăzi. Față de sciți, dacii se arată a fi fost și aici elementul autohton permanent și preponderent. Așadar, putem afirma că “Dobrogea este un

străvechi pământ dacic, moștenire lăsată nouă de Dromihetes, de Remaxos, de Burebista și de Decebal”¹¹.

Bibliografia lucrărilor cartografice cercetate

- Ptolemeu, Claudiu: *Geographia. Tabula IX. Europa, Venetiis*, 1562, cota 0-2648.
- Cellarius, Daniel: *Speculum orbis terrarum*, Anvers, sec. XVI, cota Bf-448.
- Mercator, Gerhardus: *Atlas Minor*, Amsterdam, 1607, cota 0-27838.
- Bertius, Pierre: *Theatri Geographiae veteris*, Tom I-II, Leyden, 1618, cota Tf cl-57.
- Mercator, Gerhardus: *Atlas Minor*, Amsterdam, 1634, cota Bo-5312.
- Ianssonius, Ioannes: *Atlantis Majoris sive Cosmographie universalis*, Amsterdam, 1657-1682, Tom X, cota Tf-755 c/10.
- Idem, Tom II, cota Tf-755 c/2.
- Hornius, Georgius: *Accuratissima orbis antiqui delineatio sive Geographia vetus sacra ei profana*, Amstelodami, 1657, cota Tf-750 a.
- Cluverius, Philippus: *Introductio in universam geographiam tam veterem quam novam*, Wolfenbüttel, 1661, cota 06834.
- Wit, Frederick de: *Atlas*, Amsterdam, sec. XVII, cota Tf-762.

Note și bibliografie

Cifrele arabe indică poziția în bibliografie a hărții în care localitatea respectivă se regăsește sub această denumire.

1. Istropolis (v. poz. 1, 2, 4, 9, 10), Istria (v. poz. 7, 8).
2. Tomos (v. poz. 7, 8), Tomi (v. poz. 2, 4, 5, 6, 9, 10), Tomiswar (v. poz. 10).
3. Callatia (v. poz. 4), Calatis (v. poz. 7, 8, 9).
4. Dorostero (v. poz. 10), Dorostorum (v. poz. 7, 8), Durostorum (v. poz. 3, 4, 5).
5. Carsum (v. poz. 4, 5, 6, 7).
6. Trismis (v. poz. 4).
7. Tulchs (v. poz. 2), Tulcia (v. poz. 10), Tulcar (v. poz. 10), Tulcas (v. poz. 6), Aegyptus (v. poz. 7, 8).
8. Cium (v. poz. 5, 6, 7, 8).
9. Beroe (v. poz. 2, 5, 6), Peroe (v. poz. 3), Boroie (v. poz. 10), Biroe (v. poz. 7, 8).
10. Dester (v. poz. 2), Nuiodunum (v. poz. 4).
11. Giurescu, C.C. și Giurescu, D.C., *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, București, 1971, pg. 115.

Autografe contemporane

“...Escu”

Mircea CĂRTĂRESCU

Ghicește mai întâi: sunt bărbat sau femeie? Asta te va face să-mi mai citești o dată numele, peste care ai trecut, poate, ca peste un bloc compact de *wingdings*. Dar nici măcar atâta nu poți să afli din numele meu. Numele mi se termină în “a”, dar nu e feminin, ci, ca *Volodea*, *Vanea* etc., este un nume bărbătesc de origine slavă. Și totuși, *nu* sunt slav. Din cauza acestui nume înșelător, de multe ori am primit scrisori din străinătate în care autorul mi se adresa cu *Ms.*, *Mrs.* și chiar *Miss*... Iată primele mele – deocamdată doar amuzante – probleme de identitate...

Privește acum numele meu de familie. Dumnezeuule mare, ce nume e ăsta? *It sounds like stones in a can*, cum spune faimosul limerick. La Târgul de carte din Frankfurt, pe cilindrii de neon de la Centrul Internațional, sub fotografia mea scria *Scărtărescu*. Era singurul nume scris greșit, și totuși numai eu am remarcat greșeala. Căci, până la urmă, care-i diferența? Poate chiar sună mai bine așa. Semnele diacritice de pe cei doi “a” îl fac imposibil de pronunțat corect. Nici măcar eu nu mi-l pronunț corect când mă recomand unui străin.

Finalul numelui spune totuși ceva. Sunt un *...Escu*. Pentru câțiva inițiați în onomastică, devine acum limpede că sunt român. Vreo trei sferturi dintre numele românești se termină în *-escu*. Dacă aș fi dentist sau avocat sau inginer, lucrul acesta nu m-ar deranja prea tare. Dar sunt scriitor, adică sunt un om care luptă ca *să-și facă un nume*. Cum să-ți faci un nume când toți autorii din jurul tău sunt niște *...Escu*? Cine m-ar putea distinge de Mihai Cochinescu, de Matei Călinescu,

de Mircea Dinescu? Și dacă în țară auzul e mai obișnuit cu aceste nume și le distinge mai ușor, ce vei face, drag iubitor german de literatură, când la Târgul de carte din Leipzig vei asculta douăzeci de scriitori români care vor face lecturi și vor discuta probleme culturale, și toți vor fi *...Escu*? Numele *cui* îl vei reține, cărțile *cui* le vei urmări în continuare? Voi putea spune în fața ta lucruri extraordinare și apoi să dispar, totuși, în cel mai desăvârșit anonim. Și în Germania tot e bine, dar în Franța acest final de nume sună atât de neplăcut, încât trebuie schimbat în *...esco*. Eugène Ionesco, *par exemple*.

Problemele mele de identitate nu se opresc aici, chiar aș spune că de aici *încep* cu adevărat. Chiar fără să-mi cunoști naționalitatea, nu cred că ai cumpăra o carte scrisă de un necunoscut cu un nume atât de nefamiliar. Știind însă și că sunt român, apetitul tău va scădea probabil la zero. Și să nu crezi că leg acest lucru, vulgar-sociologic, de starea actuală a țării mele, de “imaginea ei în ochii Occidentului”, cum sună un clișeu stupid, mult vehiculat în mediile politice. Se zicea pe vremuri că Maxim Gorki e un mare scriitor pentru că are în spate diviziile de tancuri sovietice. Eu refuz să cred că Günther Grass e un mare scriitor pentru că are în spate o economie puternică. Nu cred că-i de vină o percepție social-politică, ci mai ales una *culturală* dacă un autor din România, de aceeași valoare, să presupunem, cu Grass, va fi totuși întotdeauna de o sută de ori mai puțin cunoscut în lume decât acesta.

Nu e ușor să fii scriitor român. Există o dublă neînțelegere în privința percepției culturii române în străinătate. Înainte să mă refer la ea, trebuie să spun că este o neînțelegere însăși idea de *scriitor național*. Dacă în sport un fel de orgoliu popular, benign, face simpatică înfruntarea între țări, în schimb e de neînțeles de ce pe tricoul lui Márquez trebuie să scrie Columbia, pe al lui Pynchon USA și pe al lui Calvino Italia. În scrisul meu, am fost la fel de mult influențat de Kafka și de Ion Barbu, de Sábato și de M. H. Simionescu,

de T. S. Eliot și de M. Ivănescu. Arta mea nu vine dintr-o tradiție pur românească, ci din marea tradiție europeană. Pe tricoul meu nu scrie România, ci *Castalia*, ca și pe al lui Goethe. Pe de altă parte, nu cred în "spiritul popoarelor" și în crevase culturale de nedepășit. Nu cred că japonezii sunt de neînțeles. Nu cred că aztecii erau un fel de *aliens*. Așa cum toți oamenii sunt la fel în liberalism și teroare, în dragoste și abjecție, toți scriitorii sunt la fel în lumina inteligenței, a sensibilității, a umanității, a cruzimii, a per-versității scrisului lor.

În ce constă acea dublă neînțelegere (de care marii nevinovați nu sunt "ignoranții occidentali", cum scrie uneori în presa noastră, ci mai ales românii înșiși)? Mai întâi, în imaginea culturii românești, privită ca una tradițională, folclorică, agrară, cu un mare poet național intraductibil, cu câțiva prozatori ai lumii țărănești, cel mult cu stilizări în spirit modern ale obiceiurilor locale. Nu numai că nu cred că e așa, dar însăși ideea că *ar putea* exista în secolul nostru o asemenea cultură mi se pare rizibilă. Un firav curent literar promova, într-adevăr, în România începutului de secol, o asemenea imagine. Dar el n-a avut nici un cuvânt de spus în fața valului de modernism care, din anii '20, a devenit singurul limbaj înțeles de mediile culturale din țara mea. Modernismul propriu-zis, împreună cu avangardele și supra-realismul, constituie nouăzeci de procente din literatura care s-a scris în acest secol în România. Proust a fost adulat, Papini a fost zeificat, Joyce a fost cultivat și contestat cu pasiune, Faulkner a fost imitat până la dezgust. Avem un Kafka român (M. Blecher), avem o Virginia Woolf româncă (Hortensia Papadat-Bengescu) și un Gide român (Camil Petrescu). Avem și autori fără echivalent în literatura lumii, ca marele poet Arghezi. Nu am nici un fel de complexe în această privință și nici un fel de trufie. Literatura română e o literatură europeană *normală*, cu autori hiperconștienți de arta lor, foarte tehnici, complecși și totuși ușor de înțeles și iubit. Nimic atât de exotic încât să nu mai poți înțelege; în schimb, cu ceva tulburător și nostalgic, care vine din limba română, această portugheză a Orientului...

De ce marile cărți ale modernității românești nu sunt deloc cunoscute în lume? Explicația e lungă și plicticoasă. Ajunge, deocamdată, să spun că *nu* din motive de calitate, ci de prost *management* cultural. Românii răspund, de multe ori, la această situație printr-o grotescă reacție de frustrare. I-am văzut de nenumărate ori răsfoind

febril enciclopediile venite din străinătate în căutarea numelor "marilor români", și tremurând de furie și umilință când constatau că nici măcar Eminescu – Goethe și Schiller ai României într-un singur poet – nu figurează în ele. În zadar le explicam ce șansă minunată ar putea fi asta: un filon intact, ascuns, în care stranii flori de curăț așteaptă răbdător, neatins încă de lumină...

Presupun – pentru plăcerea jocului – că ești dispus să crezi în modernitatea firească a acestei culturi. Pot, deci, să merg mai departe și să-ți vorbesc despre a doua mare neînțelegere, mai delicată decât cea dintâi, și care trebuie dezamorsată cu multă atenție. Este vorba despre situația culturii unei țări "din Est" în timpul regimului comunist. De asemenea, despre ce fel de om este omul (și, implicit, autorul) "din Est". S-au acumulat enorm de multe clișee aici. Poate că nu este nici unul mai nociv decât cel care vorbește despre o diferență esențială dintre vestul și estul Europei, despre două tipuri de om, modelate de experiențe istorice absolut diferite. Mulți români cred în această diferență. Ei au început prin a se autoculpabiliza de dezastrul moral al comunismului ("toți suntem vinovați", se auzea adeseori în primii ani de după căderea fostului regim) și prin a inventa chipul unui presupus om din Vest, un fel de zeu al libertății, democrației și civilizației. Pe măsură, însă, ce frustrările economice, sociale și culturale au crescut, în mintea acestor oameni s-a petrecut o reacție paradoxală, dostoievskiană. Sentimentul de vină s-a transformat într-un fel de trufie compensatorie. Valorile s-au inversat brusc: voi, cei din Vest, câștigați bine, trăiți confortabil, aveți tot ce vă doriți, dar asta vă face docili și indiferenți. Noi, în schimb, *am suferit*. Noi am înfruntat fiara comunistă, noi știm ce este viața sub teroare, noi suntem azi depozitarii moralității și chiar ai adevăratei credințe. Priviți-ne trupurile deformate, dinții stricați, ascultați-ne vorbind cu tremur în voce. Noi avem traume, noi avem despre ce scrie și vorbi. Ce am trăit noi a fost *adevărat* și a aureolat într-un fel chipurile noastre suferinde. Suntem mai buni decât voi. Orice-ați face, nu ne puteți înțelege, fiindcă experiențele noastre de viață sunt diferite... Cu un joc de cuvinte (aparținând, de altfel, unei foarte respectate personalități literare din exilul românesc), pe când literatura din Occident ar fi fost, după război, *estetică*, cea din Orientul comunist ar fi fost *estetică*... Imoralitatea generală asumată la început devine, ca prin farmec, un etalon moral...

Iată cum cortina de fier a culturii europene este reconstruită, cu sârg, din ambele părți, de indiferența unora și de patetismul celorlalți. Nu pun la îndoială suferințele absolut reale ale poporului meu în cincizeci de ani de dictatură, suferințe care se prelungesc și azi din păcate. Eu însumi le-am trăit și le trăiesc ca orice alt concetățean al meu. Dar nu cred într-un om din Est esențial diferit de omul din Vest, mai bun sau mai rău decât acesta, nici într-o literatură altfel decât *estetică*. Nu cred că noi am fost deformați de propagandă iar voi de limbajul reclamei. Nu cred că tu ești mai harnic decât mine pentru că ești protestant, așa cum nu cred că eu, ortodox, sunt mai intim conectat cu Dumnezeu decât tine. Orice s-ar întâmpla, oricât de chinuitoare, nedreaptă, neînțeleaptă ar fi istoria, nu cred că trebuie să o ajutăm în a construi diferențe între oameni și în a le exagera acolo unde ele chiar există.

Nu, "omul din Est", în măsura în care este educat, tolerant, liberal este una cu omul din Vest (în măsura în care...), indiferent de experiențele prin care ei au trecut. Nu există nici un zid natural între ei. De când am călătorit prima dată în Occident, am constatat că nu am nici o dificultate în a discuta cu oamenii de acolo. Am văzut că occidentalul, așa cum l-am construit noi în imaginație, nu exista! Existau doar oameni simpatici și mai puțin simpatici, binevoitori și mai puțin binevoitori. Azi România e după un război politic și economic pierdut, și ar fi ciudat să nu arate ca Germania după ultimul război pierdut. Dar umanitatea omului este eternă, ea nu a dispărut în 1945 și nu va dispărea în 1998. Nu foamea și mizeria au fost adevărata imagine a Germaniei în anii reconstrucției, ci Heinrich Böll și congenerii săi. Adevărata imagine a României de azi n-o vei găsi în infractori, în copiii străzii și în câinii vagabonzi (vai, atât de reali!), ci în scriitorii care-ți vor vorbi la Leipzig. *Eu* sunt imaginea României de azi.

Cât despre cultura care s-a făcut în România sub comunism, ajunge să-ți spun că Jenny, colega mea de facultate din RDG, a auzit prima dată de Rainer Maria Rilke în Universitatea din București, de unde a mai aflat și că *Mario și vrăjitorul* de Thomas Mann este cu totul altceva decât o parabolă antifascistă, cum i se spusese ei acasă. Învățământul și cultura țării mele, mai cu seamă după 1970, au rezistat pasiv comunismului, cu o eficiență care s-a dovedit a depăși rezistența activă a *disidenților* din alte părți. Nu am avut mulți disidenți, dar l-am avut pe Robbe-Grillet în

românește simultan cu publicarea sa în Anglia sau în Germania. I-am avut pe Gérard Genette și pe George Steiner pe masă, în românește, când mi-am scris dizertația de diplomă. Am avut aproape toate romanele lui Borges, Cortázar, Bruno Schultz, Grass, Updike în versiune românească, și de asemenea toți clasicii universali. Doar a zecea parte dintre poeții români au scris o poezie comandată de regim. În rest, poezia a fost la fel de liberă estetic ca și în Occident, în ciuda cenzurii. Suprarealism, neo-avangarde, postmodernism – nimic din experiențele firești din "lumea civilizată" nu a fost "altfel" la noi. Cea mai bună proză românească din ultimele două decenii este profund influențată de postmodernii americani: Barth, Pynchon, Coover. În cei mai negri ani ai dictaturii lui Ceaușescu cercurile literare studențești produceau o extraordinară literatură *underground*, liberă de orice constrângere. Nici un vers și nici o frază din scrierile mele de până în 1989 nu le-aș fi scris altfel în Germania de Vest sau în Statele Unite. Proiectele mele literare au continuat netulburat și după căderea comunismului. Din punctul meu de vedere, prin urmare, nu sunt adevărate frumoasele fraze pe care le auzi adesea la unii intelectuali mai vârstnici: "comunismul a fost un pustiu cultural", "toți suntem vinovați", "încă purtăm germeii comunismului în noi" etc. Poate că ei cred asta. Dar generația mea s-a născut liberă și limbajul ei a fost de la început limbajul Occidentului. Tocmai acest limbaj (pe care-l împărtășesc și mulți dintre autorii mai vârstnici) este, azi, bunul nostru comun cel mai de preț, al tău, drag cititor al acestor rânduri, și al meu. Nu *diferența*, ci *asemănările* dintre noi mi se par importante. După ce vom cădea de acord asupra lor, vom avea timp să vorbim și despre diferențe...

Măntorc la numele meu. "*What's in a name?*" Cum vezi, sunt multe lucruri într-un nume. Și chiar și acum, după atâtea fraze, identitatea mea, a enigmaticului *Mircea Cărtărescu* – bărbat / femeie, latin / slav, oriental / occidental – nu-ți este decât foarte vag familiară. Deschide însă cartea mea cu copertă cărămie, în ciuda numelui de pe ea: abia atunci (asemenea numelui unui nou-născut, asemenea numelui științific pus pentru prima dată unui fluture nou descoperit) numele meu ți se va deschide și el, va începe să *însemne*, poate, ceva pentru tine.

Și poate că, la fel ca numele automobilului tău preferat, al programului tău de scris pe computer, al ziarului pe care-l citești zilnic, acest

insolită ...*Escu* va ajunge pentru tine, vreodată, o garanție de calitate: garanția unei literaturi cinstite, a unei literaturi adevărate.

Articol apărut în ziarul "Frankfurter Rundschau" la deschiderea Târgului de carte din Leipzig
Text preluat din "Lettre Internationale", ediția română,
nr. 28, iarna '98-'99

Itinerar francofon

Salvador Dali fără leopard (II)

Teofil BĂLAJ

- Dar pictura abstractă?

- Pictura abstractă a existat dintotdeauna. Diferența este că, uneori, în loc de *pictură abstractă* i s-a mai spus și *pictură decorativă*.

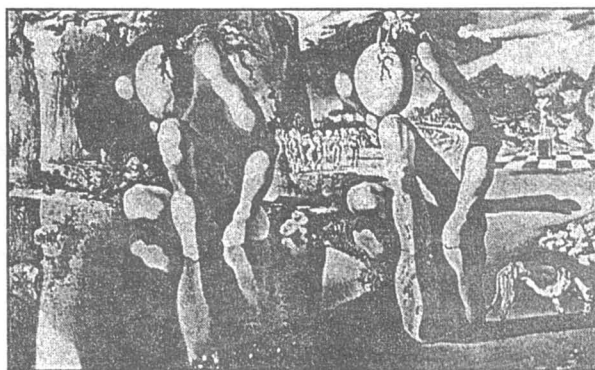
Splendidele covoare persane cu combinațiile lor de culori geometrice...

Sau Miro, de pildă, și nu numai el. Miro accentuează mai ales latura expresivă a decorativului. Nu știu dacă atîta ajunge. Oricum, obiectele sînt, în fond, simboluri. La clasici – Leonardo da Vinci sau Ingres – așa cum spunea Freud la Londra odată – ceea ce este misterios și tulburător este tocmai cercetarea părții enigmatice, ascunse, a lucrurilor. La suprarealiști misterul este foarte evident. Lipsește, astfel, "muzicalitatea" operei. Ori misterul unei pînze nu trebuie să fie evident. De aceea mă preocupă în cel mai înalt grad disecția. Adică disecarea în continuare a tot ce mă înconjoară: culoare, arbori, sentimente, emoții. Înăuntrul lucrurilor se găsesc virtuțile pe care noi, artiștii trebuie să le redescoperim.

- Această "disecție" poate constitui, după părerea dumneavoastră, definiția picturii?

- Am fost singurul în perioada suprarealistă care a definit pictura ca fiind o fotografie în culori, realizată cu pensula. Nu cred că există ceva mai suprarealist decît realitatea. Această existență reală este tot ce poate fi mai misterios, mai sublim și mai suprarealist. Am pictat de două ori în viața mea cîteva coșuri de pîine. Credeam că aceste tablouri sînt cele mai puțin suprarealiste dintre toate lucrările mele deoarece ele nu reprezentau decît pur și simplu două coșuri de pîine. Am descoperit însă, citindu-l pe Michel Foucault, că aceste două naturi moarte care, repet, atunci cînd le-am pictat nu aveau, din punctul meu de vedere, nici o valoare suprarealistă, sînt, probabil, cele mai

suprrealiste dintre lucrările mele.

Salvador Dali: "Metamorfoza lui Narcis"

- Asta înseamnă că sînteți un pictor suprarealist fără să știți și, chiar fără să vreți? Critica pretinde mai degrabă contrariul. De pildă în legătură cu apreciatele dumneavoastră lucrări "Metamorfoza lui Narcis" care se găsește la Tate Gallery din Londra și "Enigma lui Wilhelm Tell", care se găsește la Stockholm...

- Da, așa s-a spus, într-adevăr, că în aceste lucrări subconștientul este etalat foarte vizual, că domină tematica psihanalitică. Nu am negat niciodată că sînt produsul unui suprarealism conștient. Am spus doar că nu mă mai consider astăzi pur și simplu *numai* suprarealist. Sper însă că voi putea picta și în continuare tablouri suprarealiste fără să știu că sînt suprarealiste, așa cum am pictat tablourile cu coșurile de pîine.

- Cum vi se par eforturile tinerilor pictori contemporani? Vă simțiți apropiat de căutările lor?

- Paul Eluard spunea că un adevărat poet nu este acela care își trăiește singur inspirația ci acela care este capabil să-i inspire și pe ceilalți din jurul său.

În măsura în care tablourile mele îi inspiră pe tinerii pictori, sînt, inevitabil, aproape de ei.

- Dar dintre scriitori, de cine vă simțiți mai apropiat?

- De Raymond Roussel. Este un scriitor diametral opus lui Jules Verne. Un scriitor cu picioarele pe pământ. Spun aceasta pentru că, după părerea mea, Jules Verne a făcut cel mai mare rău pe care-l putea face vreun scriitor cu fantezie omenirii. A urcat toată omenirea în aerostatele fanteziei sale și de atunci a început asaltul asupra spațiului cosmic. Oamenii nu au ce căuta în Cosmos, după părerea mea. Ei au încă multe de făcut aici, pe Pământ, deoarece Pământul este singurul loc din Univers care cunoaște extraordinarul fenomen care se numește viață.

La ce folosește oamenilor cucerirea Lunii când încă pe Pământul nostru sînt atîtea locuri necunoscute și neîndeajuns valorificate?

- Vă gîndiți în primul rînd la locurile natale din împrejurimile localității andaluze Figueras, care va inaugura peste puțină vreme muzeul Dali?

- Mă gîndesc și la această regiune pentru că o cunosc mai bine și dezvoltarea ei mă preocupă. Muzeul Dali va contribui cu siguranță la sporirea interesului ei turistic, dar dezvoltarea turistică a unei regiuni nu ajunge. Sînt alte locuri în lume care îndeamnă la meditație.

De pildă, Sevilla.

Știați bunăoară că România există numai pentru că într-o zi un bărbat din Sevilla s-a ambiționat să devină cel mai mare împărat al romanilor și în această calitate a trecut Dunărea cu oștile sale și pe urmă oștile sale au rămas acolo să cultive pămînturile și să scoată aurul din pietrele munților?

- Împăratul Traian a venit într-adevăr cu oștile sale în Dacia...

- Vedeți, nu inventez nimic. De altfel, tot ce vă spun eu este scris limpede pe Columna lui Traian, la Roma, columnă care este prima cronică ilustrată din istoria omenirii. Dacă oamenii ar citi mai des și cu mai multă răbdare cronică de pe această columnă a lui Traian, în loc să citească cronicile din gazetele care sînt de obicei atît de prost informate în legătură cu adevărata desfășurare a evenimentelor, vă asigur că ar înțelege multe lucruri mai bine. Și, în primul rînd, ar înțelege că această columnă a lui Traian a fost sculptată de meșteri andaluzi, adică acești veritabili Picasso ai vremii lui Traian.

- Cunoașteți România și altfel decît din această primă cronică ilustrată pe care au dăruit-o meșterii andaluzi istoriei universale?

(Continuare în numărul viitor)

Meridian biblioteconomic

Simpozionul Național "Carte-Cultură-Cunoaștere" ediția a VIII-a

Elisabeta BENYI

În zilele de 17 și 18 iunie 1999 a avut loc *Simpozionul Național "Carte-Cultură-Cunoaștere"* ediția a VIII-a, în organizarea Bibliotecii Județene "Octavian Goga" din Cluj Napoca. Lucrările simpozionului, cu tema "*Răspunsul bibliotecii publice la provocările Societății Informaționale*" s-au desfășurat pe 2 secțiuni:

- Evaluarea performanței centrelor de informare comunitară
- Interconectarea bibliotecilor publice – deziderate și posibilități.

Au participat reprezentanți ai Ministerului Culturii, Centrului de Informare și Memorie Culturală, Bibliotecii Naționale a României, Bibliotecilor Județene din Călărași, Constanța, Brașov, Botoșani, Dolj, Galați, Brăila, Satu Mare, Neamț, Maramureș,

Dâmbovița, Mureș, Iași, Bistrița Năsăud, Alba și Olt, IME România precum și reprezentanți ai unor biblioteci din Republica Moldova.

În cadrul secțiunii "*Interconectarea bibliotecilor publice – deziderate și posibilități*" au fost discutate problemele ridicate de realizarea rețelei naționale a bibliotecilor publice din România, probleme punctate și în lucrările prezentate: "*Informtizarea și prelucrarea colecțiilor*" (Melania Suciu – Biblioteca Județeană Mureș), "*Iminente reformă a catalogării și metadatele: reacția bibliotecilor din România*" (Dan Matei - CIMEC), "*Noi posibilități de finanțare a proiectelor regionale*" (Dragoș Neagu – Biblioteca Județeană Brăila), "*Analiza necesarului de hard și soft pentru conectarea la rețeaua națională a Bibliotecilor Publice*" (Călina Retișan și Clăudiu

Retișan – Biblioteca Județeană Cluj). A fost prezentată pagina WEB a Bibliotecii Județene "V. A. Urechia" Galați care poate fi vizitată la adresa www.bvau.ro.

Lucrările din cadrul secțiunii au continuat cu o masă rotundă cu dezbateri privind "Programul de automatizare și creare a rețelei naționale de servicii a bibliotecilor publice din România" propus de Comisia de Informatizare a ANBBPR. Proiectul prevede constituirea unei rețele cu 3 noduri principale (București, Galați-Brăila, Cluj) și 4 noduri secundare (Brașov, Craiova, Timișoara, Iași) prin care vor fi interconectate bibliotecile publice din România. Printre serviciile care vor fi prestate de bibliotecile din cadrul rețelei au fost prevăzute:

- organizarea catalogului colectiv național;
- crearea și dezvoltarea fișierelor de autoritate (autori, instituții etc);
- crearea și dezvoltarea fișierului de vedete de subiect;
- dezvoltarea unui serviciu de comunicare profesională (forum de discuții) și de stimulare a comunicării între bibliotecari;
- dezvoltarea bibliotecii digitale (full text);
- prezentarea informațiilor specifice bibliotecilor pe Internet;
- servicii de informare comunitară (tip CityNET).

Costul întregului program se estimează la 780.000 USD.

Lucrările simpozionului au continuat cu

prezentarea modului bibliografic al soft-ului integrat de bibliotecă TINLIB și masa rotundă cu tema "Utilizarea TINLIB-ului în realizarea statisticilor de bibliotecă".

Modulul bibliografic a fost testat în bibliotecile din Constanța, Brăila, Iași și Galați. Observațiile apărute în cursul testărilor vor fi sintetizate într-un document care va fi trimis tuturor bibliotecilor județene, urmând ca acestea să transmită firmei propriile propuneri. Acestea vor fi implementate în modul creându-se astfel premisele realizării unor bibliografii locale uniforme în bibliotecile din România.

De asemenea s-a anunțat că versiunea 300 a TINLIB-ului (disponibilă în a doua jumătate a anului) va permite realizarea statisticilor de bibliotecă cu indicatorii prevăzuți în proiectul PROBIP 2000.

Reprezentantul firmei IME România a anunțat intenția de realizare a unui modul TINLIB dedicat Centrelor de Informare Comunitară.

Desfășurate sub motto-ul "Viitorul unei comunități depinde de viitorul bibliotecii ei", lucrările simpozionului au dovedit necesitatea și utilitatea unor astfel de întâlniri pentru schimbul de idei, stimularea comunicării între bibliotecari și pentru găsirea soluțiilor astfel încât biblioteca publică să poată răspunde (cât mai eficient!) provocărilor societății informaționale.

Mesajul scris - modalitate de dezvoltare a personalității copilului

Carmen VENIN

Motto: "Deschide cartea, ca să înveți ce au de gând alții; închide-o ca să gândești tu însuși".

Acum, la sfârșit de mileniu, veac și deceniu, când întreaga lume trece prin crize dintre cele mai variate: economice, politice sau sociale, când mase întinse de pe glob se confruntă cu probleme grave precum mizeria, boala, sărăcia și războiul, când atâția factori incontrollable așează pe prim plan mijloacele de informare în masă, se ridică întrebarea "cartea, în general, și lectura, în special, mai sunt ele utile omului modern atât de sofisticat și greu de înțeles?". Mai putem afirma astăzi, că "un mijloc de alinare a sufletului e cartea", că "biblioteca e comoară a leacurilor pentru suflet", așa cum spusesse odinioară regele Tebei?

Lucrarea de față tocmai acest lucru vrea să

demonstreze, că lectura are un rol în viața oamenilor, și încă unul principal.

Pentru început să încercăm să definim conceptul de "lectură". Unii autori au văzut în lectură "o plăcere prin ea însăși, un mijloc de ieșire din realitatea cotidiană sau o modalitate de cufundare în lumea ideilor și a frumosului". (D. Murărașu și Dan Simonescu)¹

Alții au deosebit un sens restrâns, și anume, "lectura ca ansamblul activităților perceptivă și cognitive vizând identificarea și comprehensiunea mesajelor transmise scriptic", de un sens foarte larg, lectura referindu-se la "identificarea și comprehensiunea mesajelor transmise cu ajutorul altor sisteme semnificative decât grafismul"², așa

cum a făcut Paul Cornea, sau “prin lectură se înțelege, în fapt, o activitate de descifrare integrativă a unui text, înțelegerea textului citit, prezența capacității de a evalua și aprecia calitățile unui text, asigurându-se activități intelectuale cât mai eficiente”³, precum o definește Ioan Neacșu.

Principalul adversar al cărții și implicat al lecturii a fost, fără doar și poate, vorbirea. Nu puține voci s-au ridicat, zicând că textul determină “dezvoltarea unilaterală a rațiunii în detrimentul sensibilității”⁴. Astfel, într-un moment de cumpănă a istoriei, între Socrate (care apăra cultura orală) și Aristotel (care consolida cultura scrisului), Platon era deja conștient de această primejdie: “Scrierea, Fedon, are un grav inconvenient, ca și pictura. Produsele picturii sunt ca și cum ar fi vii; dar pune-le o întrebare, ele păstrează tăcerea. La fel și cu discursurile scrise. S-ar putea crede că ele vorbesc ca niște persoane inteligente, însă cere-le să-ți explice ceea ce spun, ele nu vor răspunde decât un singur lucru, mereu același. Odată scris, discursul circulă peste tot și trece indiferent prin mâinile cunoscătorilor și prin acelea ale profanilor și nu știe să distingă cui trebuie și cui nu trebuie să-i vorbească. Dacă se vede disprețuit sau înjurat pe nedrept, are totdeauna nevoie de ajutorul tatălui său; căci nu-i capabil să respingă un atac și să se apere singur”⁵.

Un alt mare om de cultură, de data aceasta din Franța, Jean-Jacques Rousseau, critică textul tot din această perspectivă a oralității, afirmând că transmiterea mesajelor prin viu grai permite o nuanțare a cuvintelor prin folosirea unor tonuri, a unei vocalizări diferite de la o noțiune la alta, prin modificarea vitezei de exprimare, a debitului verbal, prin volumul de informații oferite.

Alți adversari ai cărții sunt mijloacele de informare în masă. Astfel, tot mai mulți copii cred că ascultând la radio sau privind emisiunile de la televizor, pot afla tot atâtea lucruri, ca și citind anumite cărți. Dar, să nu uităm că, în general, emisiunile radio-TV se adresează unei categorii de mijloc, ca nivel de cultură, așa că cele mai multe dintre ele sunt superficiale, mediocre. Și, așa cum spunea și Fr. Richaudeau, telespectatorul primește “un tip de cunoaștere aparent întins, dar mult mai puțin profund, o anume «superficialitate» a cunoștințelor; pare că se cunosc multe lucruri, fiecare e capabil să discute despre numeroase subiecte, însă dacă interlocutorul concentrează dezbateră asupra unui punct particular, slăbiciunea cunoașterii apare foarte repede”⁶. Însă, cu toate acestea, televiziunea se bucură de un

număr destul de mare de telespectatori și aceasta pentru că e mult mai simplu să urmărești derularea imaginilor pe ecranul televizorului decât să parcurgi cu mintea textul unei cărți, știut fiind faptul că efortul privitorului e considerabil mai mic decât cel al cititorului, și asta pentru că demersul cognitiv în cazul unui roman, de exemplu, e de la abstract spre concret (raționament deductiv), iar în film – de la concret la abstract (raționament inductiv).

De altfel, lectura pune în fața cititorului obstacole precum:

1. Limbajul scriptic, care este mediat în timp ce limbajul iconic (prin imagine) este direct;
2. Cititorul trebuie să învețe să actualizeze de fiecare dată semnificațiile cuvintelor cerute de context, să traducă în sens și reprezentări mentale indicațiile verbale clare ori aluzive ale textului;
3. Lectorul trebuie să completeze informațiile dinadins omise de autor, trebuie să depună efort pentru a-și construi reprezentările, imaginile așa cum le desprinde el din rânduri, pe când în cazul vizionării emisiunilor TV acestea îi sunt date, el având chiar senzația contactului nemijlocit cu obiectele văzute.

Chiar dacă există aceste bariere atunci când citim o carte, trebuie să ne amintim de ultimele constatări ale cercetătorilor, ce au în vedere faptul că “un telespectator primește, într-un timp egal, de 2 ori mai puține informații decât un cititor lent, de 4 ori mai puține decât un cititor bun și de 10 ori mai puține decât un cititor care practică o lectură selectivă”⁷.

Menirea televiziunii e mai puțin de a cultiva, cât mai ales de a atrage și acest lucru e cu mult mai nociv în cazul copiilor unde, datorită unei culturi relativ reduse, spiritul critic nu se prea manifestă.

Citirea unei cărți determină copilul să mediteze, să-și pună tot felul de întrebări și să le caute răspunsuri, îi dezvoltă imaginația și curiozitatea, îi oferă ceea ce este cel mai important lucru la vârsta copilăriei – posibilitatea de a visa cu ochii deschiși. Televiziunea, însă, oferă tocmai reversul: imagini concrete și exacte în care copilul percepe dintr-odată personajele din prim plan, dar și pe acelea din planul secund, precum și elementele de decor.

Apoi, lectura este reversibilă, permițând revenirea asupra unui paragraf, asupra unei propoziții sau un cuvânt, îi permite cititorului să parcurgă textul mai repede sau mai lent în funcție

de natura textului, de starea sa de spirit și de scopul pe care l-a stabilit.

În ceea ce privește calculatorul, acesta dă posibilitatea adunării și păstrării unei cantități imense de informații, de a afla orice cu un efort scăzut, însă în comparație cu cartea, costurile lui sunt încă destul de ridicate, așa încât puțini copii și-l pot permite: deci, tot cartea este mai ieftină, mai ușor portabilă și la îndemâna oricui.

Cu toate acestea, este evident faptul că rolul cărții ca suport de transmitere al mesajelor începe să fie serios concurat, însă relația dintre aceste tipuri de receptare a informațiilor este una de complementaritate.

Importanța mesajului scris, a cărții rezultă și din influențele pozitive pe care le exercită asupra personalității copiilor.

Dacă la vârsta preșcolară, copilul ascultă cu plăcere poveștile și basmele spuse de educatoare, părinți sau bunici, după ce învață să citească (deci, pe la 7-8 ani) preferințele acestuia se îndreaptă spre biografii și legende. Școlarul mijlociu păstrează un interes deosebit pentru joc, însă încep să se detașeze anumite interese spre lectură odată cu maturizarea lui afectivă. La sfârșitul ciclului primar (clasa a IV-a), copilul dispune de capacități relativ stabile de a citi și scrie, dar și interesele cognitive se multiplică și se diferențiază, astfel că și volumul lecturilor este în creștere. Dorința lui de autoperfecționare, de îmbogățire a cunoștințelor, de rezolvare a unor activități mai dificile, este realizată și cu ajutorul informațiilor culese din cărțile deja lecturate, mai ales că spiritul euristic al copilului crește proporțional cu vârsta.

În perioada pubertății și a adolescenței "interesul pentru lectură trece prin romanele de aventură, cavalești de tip Al. Dumas, și se ancorează în cărțile lui Jules Verne, M. Twain, Walter Scott, Jack London, Radu Tudoran, Constantin Chiriță și alții"⁸.

Din ceea ce citește, puberul e absorbit de acțiune, de aspectele confruntărilor de caractere, de îndrăzneala și voința eroilor; acum se citesc romane de aventuri ca *Cireșarii* al lui C. Chiriță sau *Toate pânzele sus* al lui Radu Tudoran. Aceste cărți, precum și povestirile scurte pot fi citite de preadolescenți fără dificultate, mai ales dacă au și un substrat umoristic, precum sunt *Momentele* și schițele lui I.L. Caragiale.

Ursula Șchiopu a remarcat că "în preadolescență, tinerii se îndreaptă spre capodoperele literaturii, spre filosofie. Începe să se acorde o

nouă credibilitate valorică și pasională ideilor încorporate în cărți. Acestea răspund mai bine setei lor de adevăr și cunoaștere, decât lecțiile și chiar decât realitatea care este mult mai plată și adeseori neinteresantă pe distanțe mari de timp"⁹.

Diferențele în ceea ce privește lectura există nu doar din punct de vedere al vârstei, ci și după sex. Astfel, fetele citesc, mai mult decât băieții, povești și basme, și în general, literatură sentimentală (poezii, eseuri), până pe la 17-18 ani, după care cele mai multe preferă romanele. Băieții, însă, încă de pe la 13 ani citesc literatură de acțiune, de aventuri și călătorii, ca apoi să-și îndrepte atenția spre lucrările de documentare.

Fiecare copil reprezintă o lume a lui, e un univers tainic, cu totul aparte, fiecare are o experiență proprie, directă sau indirectă, de care trebuie să se țină seama, pentru că una și aceeași carte poate produce impresii diferite, îi atrage prin altceva pe copiii de aceeași vârstă.

Începută de la o vârstă fragedă, când mintea copilului e înzestrată cu o plasticitate extraordinară, lectura contribuie alături de alți factori la dezvoltarea intelectuală, afectivă și socio-relațională a copilului. Așa cum spunea și M. Eminescu: "limba și legile ei dezvoltă cugetarea, iar nu viceversa".

Principalul scop al lecturii este acela de a dezvolta capacitatea de înțelegere și interpretare a celor citite și a fenomenelor și obiectelor întâlnite în activitățile de zi cu zi. Pe baza experienței astfel dobândite va putea să-și construiască un sistem propriu de valori, cu care să se raporteze la varietatea de situații pe care le creează viața.

Un om cult nu e cel care a citit câteva cărți, ci acela mereu deschis la nou, la ultimele descoperiri ale spiritului uman creator, cel care încearcă singur să găsească "adevăruri". Nu lecturarea unui număr mare de cărți e atât de importantă, cât mai ales citirea cărților de căpătâi ale omenirii.

La școală copiii dobândesc anumite cunoștințe generale, pe care le completează cu ajutorul lecturilor suplimentare. Iată că lectura a fost și rămâne un instrument de bază în achiziția noțiunilor și cunoștințelor specializate.

"Dacă noi transformăm și asimilăm textul pe care îl citim, nu e mai puțin adevărat că și textul la rândul lui ne afectează și modifică pe parcursul lecturii"¹⁰ (de multe ori cititorul contopindu-se imaginar cu eroul cărții).

Cercetările desfășurate în acest domeniu au scos la iveală concluzii pe care cei mai mulți

dintre noi le intuim la o observare mai atentă. Astfel, copiii care citesc mai mult au vocabularul mai dezvoltat, iar capacitatea lor de exprimare verbală și nonverbală este net superioară celor care citesc mai puțin sau deloc. La cei dintâi există un risc mult mai scăzut în ceea ce privește apariția unor deficiențe verbale. Lectura semnelor grafice are un rol decisiv în activarea structurilor cognitive, a capacității de a gândi logic, de a elabora noțiuni și de a opera cu ele.

Copiii care au acumulat un bagaj mare de cunoștințe pe baza lecturilor făcute prezintă o capacitate de adaptare mult mai mare la situații noi, o creativitate și o inventivitate deosebite în rezolvarea unor probleme.

Din punct de vedere comportamental, și aici, efectele lecturii nu întârzie să apară, întrucât cititorii, mai ales cei mici, au tendința de a imita personajele întâlnite, de aceea o foarte mare atenție trebuie acordată recomandării cărților. Modelele, exemplele pozitive, Zâne și Feți-Frumoși poți vedea destul de des în jocurile copiilor de vârstă școlară.

Cărțile stimulează trăirile afective, formează și educă gustul pentru frumos, pentru adevăr și bine, altfel spus contribuie la educația estetică și morală, dezvoltă cultura și deprinderile de studiu individual.

După o zi încărcată de școală, când copilul este epuizat, lectura poate oferi o stare de bună dispoziție, poate fi un prilej de relaxare, un mijloc de odihnă activă.

Pentru ca toate acestea să se întâmple, lectura trebuie să țină cont de vârsta copilului și de nivelul lui de dezvoltare, de interesele și curiozitatea acestuia, de temperamentul lui, astfel încât o carte să nu fie nici prea dificilă (pentru că-l va descuraja), nici prea simplă (pentru că se va plictisi), ci să reușească să-i capteze atenția.

Iată, în câteva cuvinte, cum lectura poate contribui la dezvoltarea întregii personalități a copilului.

Importanța deosebită a lecturii mai ales în zilele noastre, când schimbările se produc cu o viteză atât de mare, când tabela de valori se modifică de la o zi la alta, când ne înțelegem din ce în ce mai greu pe noi înșine și pe cei de lângă noi, când, în sfârșit, timpul pe care cea mai mare parte a populației îl dedică lecturii scade, iar volumul de informații crește exponențial, impor-

tanța lecturii cred că este astfel demonstrată.

Studiu de oportunitate privind eficacitatea lecturii publice și a studiului individual în procesul de învățământ

Studiul experimental a fost realizat în patru școli generale (cls. I-VIII), din sectoarele 3, 5 și 6 ale Bucureștiului, atât din cartierele marginase (defavorizate social și economic), cât și din centrul orașului. Din fiecare școală a fost aleasă o clasă-șantion (clasele a II-a, a IV-a, a V-a și a VIII-a).

Modalitatea de lucru:

- selecționarea claselor;
- întocmirea unor liste cu elevii acestor clase;
- sondaj în rândul elevilor privind frecventarea a cel puțin o bibliotecă publică (exceptând biblioteca școlii);
- verificarea rezultatelor lecturii printr-un test adaptat la planul de lectură al clasei respective;
- confruntarea rezultatelor acestor teste cu rezultatele obținute la învățătură;
- elaborarea concluziilor în cadrul unui studiu.

Concluzii

În elaborarea acestui studiu au fost cuprinși 106 elevi (56 din ciclul primar și 50 din ciclul gimnazial). Clasele au fost selecționate în baza următoarelor criterii:

- situația socio-economică a familiilor din care provin copiii (cât mai variată);
- dotarea materială și logistică a școlii;
- disponibilitatea și metodele pedagogice ale învățătorilor (pentru ciclul primar) și profesorilor (pentru ciclul gimnazial);
- numărul elevilor în clasă;
- frecvența școlară și rata abandonului școlar.

Rezultatele etapelor au fost:

Dintre cei 106 elevi, 83 (78,3%) erau înscriși la biblioteca școlii (45 din ciclul primar și 38 din ciclul gimnazial), dar numai 57 frecventau o bibliotecă publică (adică doar 53,77% din totalul elevilor cuprinși în studiu): 19 din ciclul primar și 38 din ciclul gimnazial. La Biblioteca publică pentru copii "Ion Creangă" erau înscriși doar 33 de elevi (30,18%), 11 din ciclul primar (19,64%) și 21 din ciclul gimnazial (42%).

	Nr. total elevi (eșantion)	Înscriși biblioteca școlii	Înscriși biblioteca publică	Înscriși Biblioteca publică pentru copii
Total	106	83 – 78,30%	57 – 53,77%	33 – 30,18%
Înv. primar	56	45 – 80,35%	19 – 33,92%	11 – 19,64%
Înv. gimnazial	50	38 – 76%	38 – 76%	21 – 42%

Prin compararea rezultatelor obținute la 4 obiecte principale de învățământ (Limba și Literatura Română, Matematică, Istorie și Geografie, materii pentru examenul de capacitate după clasa a VIII-a), s-a observat o diferență de 1,75-2,30 puncte (în medie), în favoarea celor care frecventau cel puțin o bibliotecă publică.

Note:

1. Murărașu, D. și Simonescu, Dan, *Lectura particulară și biblioteca școlară*. București, Editura Academiei Române, 1939, p.11.
2. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*. București, Editura Minerva, 1988, p.1.
3. Neacșu, Ioan, *Metode și tehnici de învățare eficientă*. București, Editura Minerva, 1990, p. 202.
4. Wald, Henri, *Ideea vine vorbind*. București, Editura Cartea Românească, 1983, p. 48.
5. Ibidem, p. 48.
6. Ibidem, p. 237.
7. Ibidem, p. 238.
8. Șchiopu, U. și Verza, E., *Psihologia vârstelor*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995,

p. 240.

9. Ibidem, p. 240.

10. Cornea, Paul, op. cit., p. 74.

Bibliografie selectivă

- *Dicționar de pedagogie*. București, Editura Didactică și pedagogică, 1979, p. 246-247.
- Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*. București, Editura Minerva, 1988.
- Marcu, Florin, *Noul dicționar de neologisme*. București, Editura Academiei Române, 1997, p. 834.
- Murărașu, D. și Simonescu, Dan, *Lectura particulară și biblioteca școlară*. București, Editura Academiei Române, 1939.
- Neacșu, Ioan, *Metode și tehnici de învățare eficientă*. București, Editura Minerva, 1990.
- Popescu-Neveanu, Paul, *Dicționar de psihologie*. București, Editura Albatros, 1978, p. 407.
- Șchiopu, Ursula și Verza Emil, *Psihologia vârstelor*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
- Wald, Henri, *Ideea vine vorbind*. București, Editura Cartea Românească, 1983.

Agenda culturală

Lansare de carte

Prof. Paul Cernovodeanu, membru de onoare al Academiei Române, a făcut prezentarea cărții prof. dr. Radu Ștefan Vergatti, *Nicolae Spătarul Milesco – Viața, călătoriile, opera* – București: Paideia, 1998, 306 p. (Colecția Paideia – Științe. Seria Istorie) în cadrul lansărilor făcute de Editura Paideia la Târgul Internațional de Carte București 1999, sala Atelier, vineri 4 iunie, ora 19⁰⁰. În expunerea sa acad. P. Cernovodeanu a scos în evidență tripla ipoteză sub care a fost înfățișat Nicolae Spătarul de către autor: omul, diplomatul-călător și cărturarul. În fiecare din aceste compartimente s-au adus date noi ori s-au confirmat, prin diverse descoperiri, altele cunoscute mai demult. În ceea ce privește originea lui Nicolae Spătarul s-au adeverit: dubla sa origine greco-română dar și conștiința românească, numele său de familie Spafariev și nu Milesco (pe care l-a purtat numai fratele lui și descendenții acestuia), precum și dizgrația suferită, odată cu mutilarea nasului, în timpul domniei lui Ștefăniță Lupu (1659-1661). Personalitatea diplomatului-călător este evidențiată prin peregrinările spătarului cu dublu aspect, științific și politic, de la Iași și București la Istanbul, Stettin, Berlin, Stockholm, Paris, Varșovia și până în îndepărtatul Beijing. În sfârșit este analizată opera cărturarului, cu cele mai reprezentative lucrări (traducerea *Vechiului Testament*, prelucrată în *Biblia* lui Șerban Cantacuzino, tipărită în 1688 la București; Traducerea *Istoriilor* lui Herodot – în ms.; *Itinerar siferian* – în ms.; *Descrierea Chinei* – în ms., precum și lista celor 42 cunoscute din rândul lor. (Irina BĂLAN)

Expoziția de afișe și carte
 "Un Ocean de Culturi - Scriitori de Limbă Portugheză"
 de la Biblioteca Municipală "M. Sadoveanu" - București

În fiecare an, data de 10 iunie ne oferă plăcutul prilej de a sărbători Ziua Națională a Portugaliei și a Comunității Țărilor de Limbă Portugheză. Puțini știu însă că această sărbătoare înseamnă încă mai mult. Este celebrarea zilei de naștere a celui mai mare poet al Portugaliei – Luis de Camões – cunoscut, în special, prin epopeea sa *Lusiadele / Os Lusíades*, care se referă, după cum arată și numele, la faptele Lusitanilor – vechii locuitori ai Portugaliei de astăzi – primii vorbitori ai acestei limbi romanice, care este din ce în ce mai cunoscută, mai studiată și mai vorbită și în țara noastră, devenind una din limbile de largă circulație.

Anul acesta Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" a fost gazda principală a acestui eveniment. Ea și-a deschis cu generozitate porțile și și-a pus la dispoziție spațiile – din păcate prea mici pentru astfel de evenimente culturale – alcătuind, împreună cu Ambasada Republicii Portugheze la

București, o frumoasă Expoziție de afișe și carte, sugestiv intitulată: "Un Ocean de Culturi – Scriitori de Limbă Portugheză" / "Um Oceano de Culturas – Escritores de Lingua Portuguesa", amintindu-ne că anul trecut s-a petrecut la Lisabona alt mare eveniment – ultima Expoziție universală a secolului, consacrată Mărilor, Oceanelor și Descoperirilor umane.

Cu acest prilej, au fost editate un Afiș, dominat de figura lui Camões și un Catalog, care cuprinde figuri reprezentative ale literaturilor din Portugalia, din Brazilia – marea țară a Americii de Sud, în care se vorbește portugheza, din țările africane lusofone – Angola, Capul Verde, Guineea-Bissau, Mozambic, São Tomé și Príncipe, precum și dintr-o țară asiatică de limbă portugheză, ce trece, actualmente, prin momente dramatice ale existenței sale suverane – Republica Timor, aflată în partea orientală a insulei cu același nume. Prefațând acest Catalog, **Excelența sa Ambasadorul Portugaliei la București, profesorul și excelentul poet, domnul José Augusto Seabra** ne prezintă acest spațiu de dialog cultural, deschis spre universalitate, care este limba portugheză, sub diversele ei fațete geo-lingvistice. **Excelențele sale, Ambasadorii Braziliei, domnul Gerónimo Moscardo și Angolei – pentru prima dată în istoria diplomatică bilaterală prezentă la București** – au oferit acestei aniversări o atmosferă mai lusitană ca niciodată în România. Au întregit această atmosferă Ambasadele Spaniei, prin Excelența sa domnul Antonio Bellver, Republicii Costa Rica, Mexicului, Franței, Indiei, Irakului și oficialități din Ministerul Afacerilor Externe al României, reprezentanți ai presei scrise și vorbite – între alții de la Radio România Internațional – Secția Portugheză –, personalități culturale și un numeros public.

Acest important eveniment a fost inaugurat prin extrem de pertinentele discursuri ale Excelenței Sale, dl. José Augusto Seabra, ambasadorul Portugaliei și al d-lui Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Municipale din București, care au evocat afinitățile culturale româno-portugheze manifestate de-a lungul timpului și deschiderea oferită acum prin colaborarea dintre cele două instituții.

Expoziția a prezentat prin afișe puse la dispoziție cu deosebită amabilitate de **Institutul Camões** de la Lisabona, 17 figuri ilustre de scriitori portughezi (10) și câte unul din fiecare din cele 7 țări de limbă portugheză, reprezentate la această aniversare, ca și prin cărți-traduceri din literaturile portugheză, braziliană și angoleză, prezente în fondurile Bibliotecii Municipale din București.

Folosim acest prilej, pentru a mulțumi Ligii Lusitaniștilor Români, ca și tuturor celor care și-au adus contribuția cu multă dăruire la pregătirea și organizarea acestui important eveniment cultural desfășurat la București.

*

În aceeași aleasă Zi Națională a Portugaliei a fost comemorat la Universitatea din București, în cadrul Lectoratului de limbă portugheză – care a împlinit 6 ani de existență – figura proeminentă a Literelor portugheze, scriitorul **Almeida Garrett** (1799-1854), de la a cărui naștere se împlinesc anul acesta două sute de ani.

La evenimentul organizat de conducătorul lectoratului, domnul Antônio Ferro, au participat numeroși profesori și studenți de la secțiile de Portugheză din București și Constanța. Au fost prezenți reprezentanți culturali ai Centrelor Culturale Străine din București, reprezentanți ai presei, precum și un avizat public. (*Jenel MARIN*)

Calendarul evenimentelor culturale

iunie 1999

- ◆ iunie 1824. 175 de ani de la nașterea lui **Avram Iancu** (1824 - 1872)
- ◆ 1 iunie. **Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor**
- ◆ 1 iunie 1804. 195 de ani de la nașterea compozitorului **Mihail Ivanovici Glinka**, întemeietorul școlii componistice ruse (1.06.1804 - 15.02.1857)
- ◆ 1 iunie 1829. 170 de ani de la apariția, la Iași, a revistei **Albina românească**
- ◆ 1 iunie 1919. 80 de ani de la moartea istoricului și filologului **Ioan Bogdan** (25.07.1864 - 1.06.1919)
- ◆ 1 iunie 1929. 70 de ani de la nașterea muzicologului **Vasile Tomescu**
- ◆ 2 iunie 1934. 65 de ani de la nașterea sopranei **Constanța Câmpeanu**
- ◆ 2 iunie 1939. 60 de ani de la nașterea scriitorului **Romulus Guga**
- ◆ 2 iunie 1949. 50 de ani de la moartea lui **Radu R. Rosetti**, general și istoric militar (1877 - 2.06.1949)
- ◆ 2 iunie 1964. 35 de ani de la moartea criticului și istoricului literar **Dumitru Caracostea** (10.03.1879 - 2.06.1964)
- ◆ 3 iunie 1899. 100 de ani de la moartea compozitorului austriac **Johann Strauss-fiul** (25.10.1825 - 3.06.1899)
- ◆ 3 iunie 1924. 75 de ani de la moartea lui **Franz Kafka** (3.07.1883 - 3.06.1924)
- ◆ 4 iunie 1904. 95 de ani de la nașterea istoriografului teatral **Ioan Massoff**
- ◆ 4 iunie 1914. 85 de ani de la nașterea orientalistului **Constantin Daniel** (4.06.1914 - 14.06.1987)
- ◆ 4 iunie 1929. 70 de ani de la nașterea muzicologului **Vasile Donose**
- ◆ 5 iunie 1779. 220 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Lazăr**, întemeietor al învățământului românesc modern (5.06.1779 - 17.09.1823)
- ◆ 6 iunie 1599. 400 de ani de la nașterea pictorului spaniol **Rodriguez de Silva y Velásquez** (6.06.1599 - 6.08.1660)
- ◆ 6 iunie 1799. 200 de ani de la nașterea poetului **Aleksandr Sergheevici Pușkin** (6.06.1799 - 10.02.1837)
- ◆ 6 iunie 1894. 105 ani de la nașterea compozitorului **Sabin Drăgoi** (6.06.1894 - 31.12.1968)
- ◆ 6 iunie 1899. 100 de ani de la nașterea poetului **Franz Liebhard** (6.06.1899 - 18.12.1989)
- ◆ 6 iunie 1939. 60 de ani de la nașterea istoricului **Gheorghe Buzatu**
- ◆ 8 iunie 1924. 75 de ani de la nașterea scriitoarei **Anda Boldur** (8.06.1924 - 1996)
- ◆ 9 iunie 1949. 50 de ani de la constituirea **Societății de Științe Istorice și Filologice din România**
- ◆ 10 iunie 1819. 180 de ani de la nașterea pictorului francez **Gustave Courbet** (10.06.1819 - 31.12.1877)
- ◆ 10 iunie 1839. 160 de ani de la nașterea lui **Ion Creangă** (10.06.1839 - 31.12.1889)
- ◆ 10 iunie 1919. 80 de ani de la nașterea mezzosopranei **Zenaida Pally**
- ◆ 10 iunie 1979. 20 de ani de la moartea dramaturgului **Aurel Baranga** (20.06.1913 - 10.06.1979)
- ◆ 11 iunie 1864. 135 de ani de la nașterea compozitorului **Richard Strauss** (11.06.1864 - 8.04.1949)
- ◆ 11 iunie 1899. 100 de ani de la nașterea scriitorului japonez **Yasunai Kawabata** (11.06.1899 - 1972)
- ◆ 12 iunie 1929. 70 de ani de la nașterea poetei **Irina Mavrodin**
- ◆ 12 iunie 1954. 45 de ani de la moartea scriitorului **N. Davidescu** (24.10.1888 - 12.06.1954)
- ◆ 13 iunie 1574. 425 de ani de la moartea lui **Ioan Vodă cel Cumplit**, domnitor al Moldovei între anii 1572 - 1574
- ◆ 13 iunie 1929. 70 de ani de la nașterea istoricului literar **Alexandru Săndulescu**
- ◆ 14 iunie 1884. 115 ani de la nașterea scriitorului **Ioachim Botez** (14.06.1884 - 12.06.1956)
- ◆ 15 iunie 1889. 110 ani de la moartea lui **Mihai Eminescu** (15.01.1850 - 15.06.1889)
- ◆ 15 iunie 1909. 90 de ani de la nașterea poetului

Virgil Teodorescu (15.06.1909 - 24.06.1987)

◆ 15 iunie 1934. 65 de ani de la nașterea scriitorului **Matei Călinescu**

◆ 15 iunie 1979. 20 de ani de la moartea actorului **Costache Antoniu** (1900 - 15.06.1979)

◆ 16 iunie 1879. 120 de ani de la nașterea ziaristului **Iosif Nădejde-Armașu** (16.06.1879 - 21.09.1930)

◆ 18 iunie 1909. 90 de ani de la nașterea artistei decoratoare **Lena Constante**

◆ 19 iunie 1899. 100 de ani de la nașterea lui **G. Călinescu** (19.06.1899 - 12.03.1965)

◆ 20 iunie 1929. 70 de ani de la nașterea actorului **Petre Gheorghiu**

◆ 20 iunie 1934. 65 de ani de la nașterea compozitorului **Cornel Țăranu**

◆ 22 iunie 1979. 20 de ani de la moartea sculptorului **Mac Constantinescu** (29.06.1900 - 22.06.1979)

◆ 23 iunie 1834. 165 de ani de la nașterea lui **Alexandru Odobescu** (23.06.1834 - 10.11.1895)

◆ 23 iunie 1909. 90 de ani de la nașterea istoricului literar **Ovidiu Papadima** (23.06.1909 - 26.05.1996)

◆ 24 iunie 1939. 60 de ani de la nașterea scriitoarei **Sânziana Pop**

◆ 26 iunie 1904. 95 de ani de la nașterea scriitorului **Petre Pandrea** (26.06.1904 - 8.07.1968)

◆ 27 iunie 1574. 425 de ani de la moartea lui **Giorgio Vasari**, arhitect și istoric de artă italian (30.07.1511 - 27.06.1574)

◆ 28 iunie 1919. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Ion D. Sârbu** (28.06.1919 - 17.09.1989)

◆ 29 iunie 1819. 180 de ani de la nașterea lui **Nicolae Bălcescu** (29.06.1819 - 29.11.1852)

◆ 29 iunie 1904. 95 de ani de la moartea istoricului **Gheorghe Ionescu-Gion** (14.10.1857 - 29.06.1904)

◆ 30 iunie 1909. 90 de ani de la nașterea compozitorului **Paul Constantinescu** (30.06.1909 - 20.12.1963)

◆ 30 iunie 1909. 90 de ani de la nașterea regizorului **Jean Rânzescu**

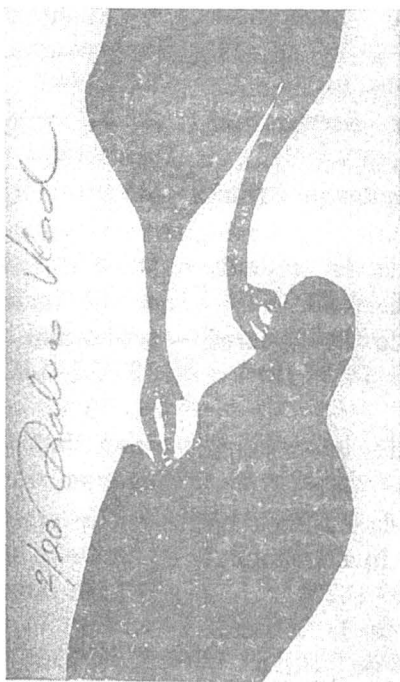
◆ 30 iunie 1974. 25 de ani de la moartea matematicianului **Miron Nicolescu** (27.08.1903 - 30.06.1974)

NOTĂ: Rubrică realizată de colectivul *Serviciului Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" – București

Ilustrații la volumele de poezii de Kányádi Sándor, Gellu Naum și Gabriela Melinescu apărute în editura "Biblioteca Bucureștilor"

Ilustrație de Részegh Botond

Ilustrație de Raluca Vlad

Ilustrație de Petru Șoșa

Contents

<i>Paul Cernovodeanu</i> – Foreign Travellers in the Beginning of the 19 th Century:	
Minas Bijiskiantz	2
Another Observers of Napoleon I in Bucharest: Tancoigne	2
General Mikhail Kutuzov	3
<i>Ana Maria Orășanu</i> – Old Bucharest Buildings: The National Theatre.....	4
G. Călinescu Centenary	
<i>Alexandru Balaci</i> – The Modern Humanist.....	6
<i>Dumitru Micu</i> – The Unforgettable Călinescu	7
<i>Romulus Vulpescu</i> – G. Călinescu.....	9
<i>G. Călinescu</i> – The Praise of Snow.....	10
The Bucharest Library Publishing House at the 7th Bucharest International Book Fair	11-20
<i>Mariana Jaklovszky</i> – Pushkin – The Émigré	21
<i>Dorana Cioran</i> – Evidences of the Romanians Continuity in the Pontic-Danubian Space in the “Teleki-Bolyai” Collection of the Mureș Library	24
<i>Mircea Cărtărescu</i> – “...Escu”	26
<i>Teofil Bălaj</i> – Salvador Dali without Leopard (II)	29
<i>Elisabeta Benyi</i> – The National Symposium “Book – Culture – Knowledge”	30
<i>Carmen Venin</i> – The Written Message – A Way to Develop the Child’s Personality	31
<i>Irina Bălan</i> – Book Launching.....	35
<i>Jenel Marin</i> – The Exhibition “An Ocean of Cultures – Portuguese Language Writers”.....	36
The Calendar of Cultural Events – June 1999.....	37

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob1@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA

Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE

Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA „BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR“

Numele .....

Prenumele .....

Adresa .....

Cod..... Telefon.....

Solicite abonarea la revista „Biblioteca Bucureștilor“ pe o perioadă de .....luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 25.110.24.00.88.642.00.08. Bank - Coop. SMB. filiala Piața Romană,
sau în valută: cont nr. 25.110.24.00.88. - 84.00.011 pentru \$.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR DIN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE

ANUNȚ FOARTE IMPORTANT

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară „BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR“.

Costul unui număr este de 15.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) — 8 \$ per exemplar

Tipărit la Tipografia „Semne”

Redacția revistei „BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice.

ALEKSANDR SERGHEEVICI PUȘKIN

1799 – 1837

200 de ani de la naștere

“Creația lui Pușkin... e o admirabilă sinteză în care pasiunea se îmbină cu înțelepciunea, magica dragoste de viață cu aspra condamnare a trivialității ei, în care duioșia învăluitoare nu se sfiește să stea alături de surâsul ironic; el însuși în totul privit este o apariție excepțională”.

Maxim Gorki

MIHAI EMINESCU

1850 – 1889

110 ani de la moarte

*“Acest Eminescu a suferit de multe, a suferit și de foame.
Da, dar nu s-a încovoiat niciodată: era un om dintr-o bucată
și nu dintr-una care se găsește pe toate cărările.
Generații întregi or să suie cu pompyă dealul care duce la Șerban -
vodă, după ce vor fi umplut cu nimicul lor o vreme, și o bucată din
care să scoți un alt Eminescu nu se va mai găsi poate”.*

I. L. Caragiale